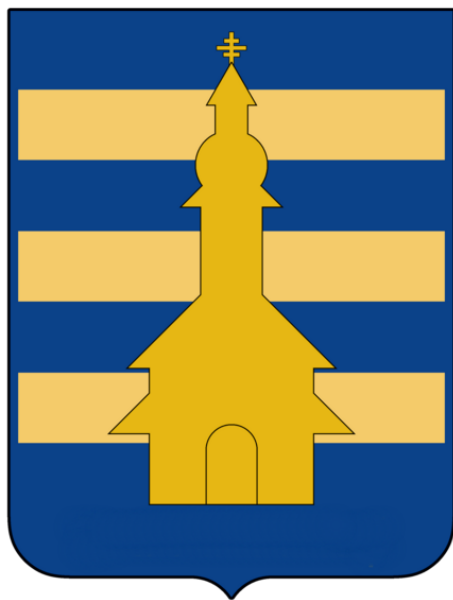

Стратегія розвитку
Баранинської територіальної громади
до 2027 року

Зміст

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	2
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО СІЛЬСЬКОГО ГОЛОВИ	4
1. ВСТУП.....	5
2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОПИС ПРОЦЕСУ РОБОТИ	6
3. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ	11
4. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ.....	41
4.1. ДЕЯКІ ПРОГНОЗИ РОЗВИТКУ БАРАНИНСЬКОЇ ТГ ДО 2027 Р.	41
4.2. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ БАРАНИНСЬКОЇ ТГ	47
4.3. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ БАРАНИНСЬКОЇ ТГ	48
4.4. SWOT/TOWS-АНАЛІЗ БАРАНИНСЬКОЇ ТГ	49
5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАЦІЙНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ.....	55
6. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	59
7. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ВИРІВНЮВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ РОЗВИТКУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ	60
8. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ	61

Перелік скорочень

ВВП – валовий внутрішній продукт
ВРП – валовий регіональний продукт
ДНЗ – дошкільний навчальний заклад
ЄС – Європейський Союз
ЖКГ – житлово-комунальне господарство
ЗНО – зовнішнє незалежне оцінювання
ЗУ – Закон України
КУВ – Комітет з управління впровадженням стратегічного плану
МСБ – малий та середній бізнес
МТД – міжнародна технічна допомога
ОДА – обласна державна адміністрація
ОМС – органи місцевого самоврядування
ТГ – територіальна громада
РДА – районна державна адміністрація
СОК – сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
ТЗ – технічне завдання на проект місцевого розвитку
ТПВ – тверді побутові відходи
ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

Вітальне слово Баранинського сільського голови

Шановні жителі та гості Баранинської територіальної громади!

Баранинська територіальна громада є спільнотою людей, об'єднаних спільною історією, цінностями та прагненням до сталого розвитку. Від моменту свого утворення громада пройшла непростий, але важливий шлях становлення, формування управлінських процесів та вибудовування власної моделі місцевого розвитку.

Сьогодні, у 2026 році, в умовах повномасштабної війни, соціально-економічних викликів та глибоких трансформацій у державі, роль місцевого самоврядування та згуртованості громади набуває особливого значення. Баранинська громада довела свою спроможність вистояти, адаптуватися до нових умов, підтримувати Збройні Сили України, внутрішньо переміщених осіб, забезпечувати безперервну роботу закладів освіти, медицини, соціальної сфери та критичної інфраструктури.

Попри складні обставини, ми продовжуємо системну роботу над розвитком громади, модернізацією інфраструктури, підвищенням якості надання публічних послуг, збереженням природних ресурсів та створенням безпечного і комфортного середовища для проживання. Особливу увагу приділяємо розвитку людського капіталу, підтримці підприємництва, інвестиційній привабливості та впровадженню принципів сталого розвитку.

Стратегія розвитку Баранинської територіальної громади є ключовим інструментом визначення пріоритетів та узгодження спільних дій влади, бізнесу та громадськості. Це не просто план, а дорожня карта нашого руху вперед, що враховує сучасні виклики, потенціал території та бачення майбутнього громади.

Висловлюю щиру вдячність усім мешканцям громади, депутатському корпусу, працівникам органів місцевого самоврядування, підприємцям, громадським активістам, волонтерам та нашим захисникам за активну позицію, відповідальність і внесок у розвиток Баранинської громади.

Переконаний, що спільними зусиллями, крок за кроком, ми й надалі будемо зміцнювати нашу громаду, створюючи умови для гідного життя сьогодні та сталого розвитку в майбутньому.

З повагою

Баранинський сільський голова

Юрій Марусяк

1. ВСТУП

Процес децентралізації влади, започаткований в Україні у 2014 році, став основою для формування Баранинської сільської територіальної громади як самостійного суб'єкта місцевого розвитку. Станом на 2026 рік громада функціонує в умовах суттєвих трансформацій соціально-економічного, безпекового та просторового розвитку, зумовлених як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами, насамперед пов'язаними з воєнною агресією проти України та процесами післявоєнного відновлення.

Спроможні територіальні громади є базовою ланкою ефективної системи публічного управління, відповідальною за забезпечення належної якості життя населення, доступу до базових публічних послуг та створення умов для сталого розвитку. Для Баранинської громади актуальними залишаються завдання консолідації управлінських підходів, узгодження пріоритетів розвитку між населеними пунктами громади та формування єдиної системи цінностей щодо використання природних, земельних, фінансових і людських ресурсів.

У процесі розвитку громада стикається з низкою викликів, серед яких: необхідність підвищення ефективності управління земельними та бюджетними ресурсами, забезпечення фінансової стійкості, модернізація інфраструктури, збереження людського потенціалу в умовах трудової міграції, а також посилення взаємодії з мешканцями, бізнесом та інституціями громадянського суспільства. Водночас зростає кількість зацікавлених сторін, участь яких у процесах планування та прийняття рішень є необхідною умовою збалансованого розвитку громади.

У ширшому контексті Баранинська територіальна громада повинна адаптуватися до сучасних глобальних і національних тенденцій, зокрема економічної глобалізації, конкуренції за інвестиції та трудові ресурси, цифровізації управління, а також інтеграції принципів сталого розвитку, екологічної безпеки та кліматичної стійкості у місцеву політику.

Стратегія розвитку Баранинської сільської територіальної громади є інструментом середньо- та довгострокового планування, спрямованим на формування спільного бачення майбутнього громади, визначення стратегічних цілей, пріоритетів і завдань розвитку. Важливим є не лише зміст Стратегії як планувального документа, а й процес її розроблення та оновлення, що базується на принципах відкритості, партнерства та участі широкого кола зацікавлених сторін — представників органів місцевого самоврядування, бізнесу, бюджетних установ, громадських організацій та мешканців громади. Саме такий підхід забезпечує реалістичність, узгодженість і практичну спрямованість стратегічних рішень.

Методологія процесу роботи

Процес розроблення Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади здійснювався відповідно до сучасних підходів стратегічного планування місцевого розвитку з урахуванням рекомендацій Програми «U-LEAD з Європою» та експертів навчальної програми CAP STRATEGY 2025 - "Програма підтримки. Оновлення стратегії розвитку у громадах".

Методологія базується на принципах сталого розвитку, соціальної інтеграції, відкритості, партнерства та належного врядування, що забезпечує комплексний підхід до довгострокового розвитку громади.

№	Принцип / елемент методології	Зміст та характеристика
1	Методологічна основа	Розроблення Стратегії здійснювалося відповідно до методології Програми «U-LEAD з Європою» та рекомендацій Регіонального офісу «U-LEAD з Європою» в Закарпатській області.
2	Орієнтація на сталий розвиток	Поєднання економічного зростання, соціального добробуту та екологічної безпеки з урахуванням інтересів нинішніх і майбутніх поколінь.
3	Відповідальне управління довкіллям	Раціональне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, підвищення екологічної свідомості населення, збереження природних ресурсів.
4	Формування здорової та справедливої громади	Забезпечення належної якості життя, доступу до соціальних, медичних та освітніх послуг, зміцнення соціальної згуртованості та безпеки.
5	Забезпечення рівних можливостей	Створення рівних умов для всіх мешканців громади незалежно від віку, статі, соціального статусу; підтримка вразливих груп населення.
6	Розвиток сталої економіки	Формування сильної, динамічної та конкурентоспроможної місцевої економіки, розвиток підприємництва, створення робочих місць, залучення інвестицій.
7	Ефективне використання ресурсів	Заохочення ресурсоефективних рішень, принцип «забруднювач платить», мінімізація екологічних втрат та компенсація завданої шкоди.
8	Належне управління (good governance)	Прозорість, підзвітність, ефективність управлінських рішень, впровадження сучасних управлінських підходів.
9	Партисипативний підхід	Обов'язкове залучення мешканців громади, представників бізнесу, громадських організацій та інших зацікавлених сторін до процесу стратегічного планування.
10	Діалог влади та громади	Налагодження постійної комунікації між органами місцевого самоврядування та громадськістю для узгодження інтересів і спільного ухвалення рішень.
11	Сприйняття Стратегії громадою	Стратегія, розроблена спільно з громадою, сприймається як «своя», що підвищує рівень підтримки та ефективність її реалізації.
12	Довгострокова орієнтація	Реалізація Стратегії не залежить від персональних чи політичних змін і спрямована на підвищення стандартів життя та розвиток місцевої демократії.

Підхід до організації процесу стратегічного планування

Важливою складовою методології є широке залучення громадськості до процесу формування Стратегії. Участь мешканців, представників органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадських організацій та інших зацікавлених сторін дала змогу:

- ідентифікувати ключові проблеми та потреби громади;
- визначити спільне бачення її майбутнього;
- напрацювати реалістичні та прийнятні шляхи розвитку;
- налагодити ефективний діалог між владою та громадськістю.

Такий партисипативний підхід забезпечує сприйняття Стратегії як **спільного документу громади**, підвищує рівень довіри до органів місцевого самоврядування та створює основу для успішної реалізації стратегічних цілей незалежно від політичних чи кадрових змін.

Таблиця 1. Учасники Робочої групи з підготовки Стратегії

Марусяк Юрій Іванович	Баранинський сільський голова - голова робочої групи
Когутич Сергій Андрійович	заступник голови робочої групи
Матицо Степан Степанович	секретар Баранинської сільської ради
Фединчук Юрій Олексійович	начальник відділу фінансів Баранинської сільської ради
Гарновді Тетяна Степанівна	головний бухгалтер Баранинської сільської ради
Товт Ростислав Олександрович	начальник відділу-юрист відділу з кадрового та правового забезпечення
Крупанич Ярослав Степанович	начальник відділу земельних відносин та житлово-комунального господарства Баранинської сільської ради
Машкаринець Наталія Петрівна	начальник відділу містобудування та архітектури
Турдай Марина Василівна	начальник ЦНАП Баранинської сільської ради
Зизич Андріана Василівна	начальник відділу соціального захисту населення Баранинської сільської ради
Горват Наталія Георгіївна	директор КУ «ЦНСП» Баранинської сільської ради
Янович Еріка Дезидерівна	начальник відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту Баранинської сільської ради
Данко Віра Степанівна	директор Великолазівського ліцею.

Худан Наталія Іванівна	головний лікар КНП «ЦЕНТР ПМСД» Баранинської сільської ради
Рогулич Михайло Михайлович	староста сіл В. Лази та Циганівці
Товт Єва Стефанівна	староста села Холмець
Буксар Рудольф Рудольфович	староста сіл Руські Комарівці, Глибоке та Нижнє Солотвино
Ледіда Віктор Іванович	депутат Ужгородської районної ради (за згодою)
Лукша Євген Олегович	керівник асоціації проєктних менеджерів «Ядро»
Рябокони Павло Андрійович	член правління ГО «Міжнародний інститут людини і глобалістики «Ноосфера»
Сюсько Микола Миколайович	заступник керівника відділу регіональної діяльності у «U - LEAD з Європою» в Закарпатській області
Дем'янчук Іван Васильович	регіональний координатор Всеукраїнської асоціації громад
Логвінов Павло Вадимович	керівник Регіонального офісу «U-LEAD з Європою» в Закарпатській області
Шпонтан Юрій Михайлович	директор департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОВА
Дзьоба Степан Степанович	депутат Баранинської сільської ради
Хома Світлана Іванівна	депутат Баранинської сільської ради
Янович Юрій Юрійович	депутат Баранинської сільської ради
Славич Микола Миколайович	депутат Баранинської сільської ради
Гарновді Сергій Ілліч	депутат Баранинської сільської ради
Карабін Віктор Васильович	депутат Баранинської сільської ради
Юрочко Дмитро Антонович	депутат Баранинської сільської ради
Жовтані Руслана Юріївна	депутат Баранинської сільської ради

Іванчик Михайло Едуардович	депутат Баранинської сільської ради
Греца Світлана Михайлівна	депутат Баранинської сільської ради
Макай Володимир Юрійович	депутат Баранинської сільської ради
Мигалко Тарас Степанович	депутат Баранинської сільської ради
Андрійканич Сергій Іванович	депутат Баранинської сільської ради
Бережанський Микола Миколайович	професор, кандидат економічних наук, голова громадської організації Товариство «Краяни Рахівщини»
Чомоляк Юрій Юрійович	лікар-нейрохірург вищої категорії, кандидат медичних наук, доцент
Костик Юрій Вікторович	оператор комп'ютерного набору відділу загальної та організаційної роботи Баранинської сільської ради
Мужикаш Тетяна Олександрівна	провідний спеціаліст відділу фінансів Баранинської сільської ради

Підготовка стратегічного плану розпочалася з проведення соціально-економічного аналізу, який включав у себе:

- дослідження основних тенденцій соціально-економічного розвитку сукупності населених пунктів Баранинської ТГ за попередній період, дослідження оточення (зовнішнього середовища) та оцінка можливостей розвитку громади,
- проведення у липні-серпні 2025 року опитування 1074 мешканців та 21 представників бізнесу.

28 липня 2025 року в приміщенні Баранинської сільської ради відбулося **перше** засідання робочої групи на якому було обговорено методологію розробки стратегії розвитку Баранинської громади та започатковано проведення опитування мешканців та бізнесу.

02 жовтня 2025 року в приміщенні Баранинської сільської ради відбулося **друге** засідання членів Робочої групи, під час якого були проведені:

- презентація та обговорення результатів стратегічного аналізу громади,
- визначення стратегічних, операційних цілей та завдань стратегії,
- оголошення про підготовку технічних завдань на проекти розвитку, які відповідають завданням Стратегії.
- формулювання та обговорення прогнозів та сценаріїв розвитку громади,
- формулювання стратегічного бачення,
- проведення SWOT-аналізу – ідентифікація факторів SWOT.

На основі напрацювань засідання Робочої групи був розроблений проект SWOT-матриці – проведений аналіз взаємозв'язків факторів SWOT через матрицю SWOT/TOWS та підготовлені базові аналітичні висновки щодо порівняльних переваг, викликів та ризиків розвитку Баранинської ТГ.

Також на даному засіданні було оголошено про підготовку технічних завдань на проекти розвитку, які відповідають завданням Стратегії згідно наданої таблиці, в якій визначені стратегічні, операційних цілі та завдання.

Упродовж жовтня-грудня 2025 року відбувалася підготовка технічних завдань на проекти розвитку.

29 грудня 2025 року в приміщенні Баранинської сільської ради відбулося **третє** засідання членів Робочої групи, під час якого були проведені відбір та корегування технічних завдань на проекти розвитку для плану реалізації Стратегії. В подальшому, було розпочато роботу по формуванню проекту Плану заходів на 2026 – 2027 рік з реалізації Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року та орієнтовного фінансового плану відібраних проектів.

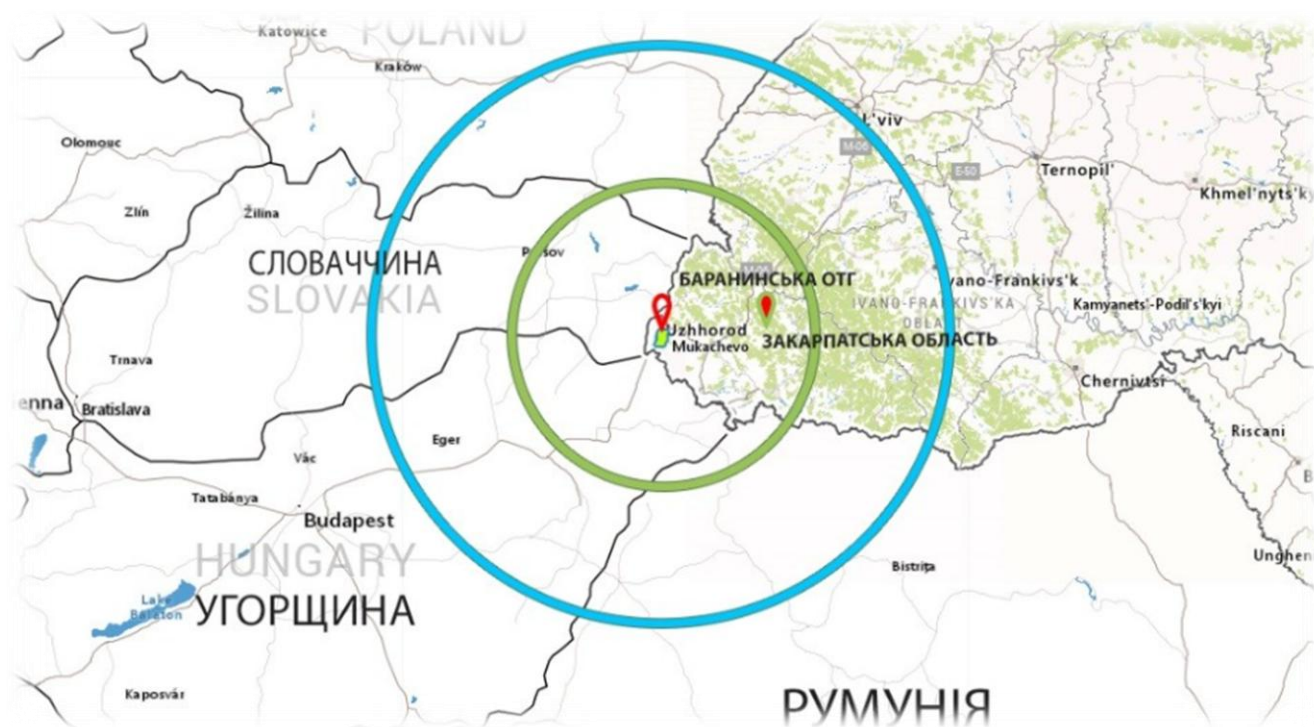
20 січня 2026 року відбулося **четверте** засідання членів Робочої групи, під час якого було доопрацьовано кінцевий варіант ДДП Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року та відповідно до неї План заходів на 2026 – 2027 рік з реалізації. В ході засідання було вирішено подати 21 січня 2025 повідомлення про оприлюднення проекту Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року та звіту про стратегічну екологічну оцінку на онлайн-платформу Еко-системи щодо участі громадськості та надання письмових зауважень і пропозицій до 05 лютого 2026 року.

27 лютого 2026 року відбулися громадські слухання та **п'яте** засідання членів Робочої групи, під час якого було обговорено та затверджено проект Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади до 2026 року, а також План заходів на 2026 – 2027 рік з реалізації Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року. Відповідно зазначені документи вирішено подати на розгляд та затвердження на чергову сесію Баранинської сільської ради.

Усі засідання Робочої групи проводилися у відкритому режимі, тому усі бажаючі мали можливість брати участь в розробці Стратегічного плану. Методичне забезпечення, експертний аналіз даних і результатів досліджень, надання консультаційних послуг з питань стратегічного планування забезпечували:

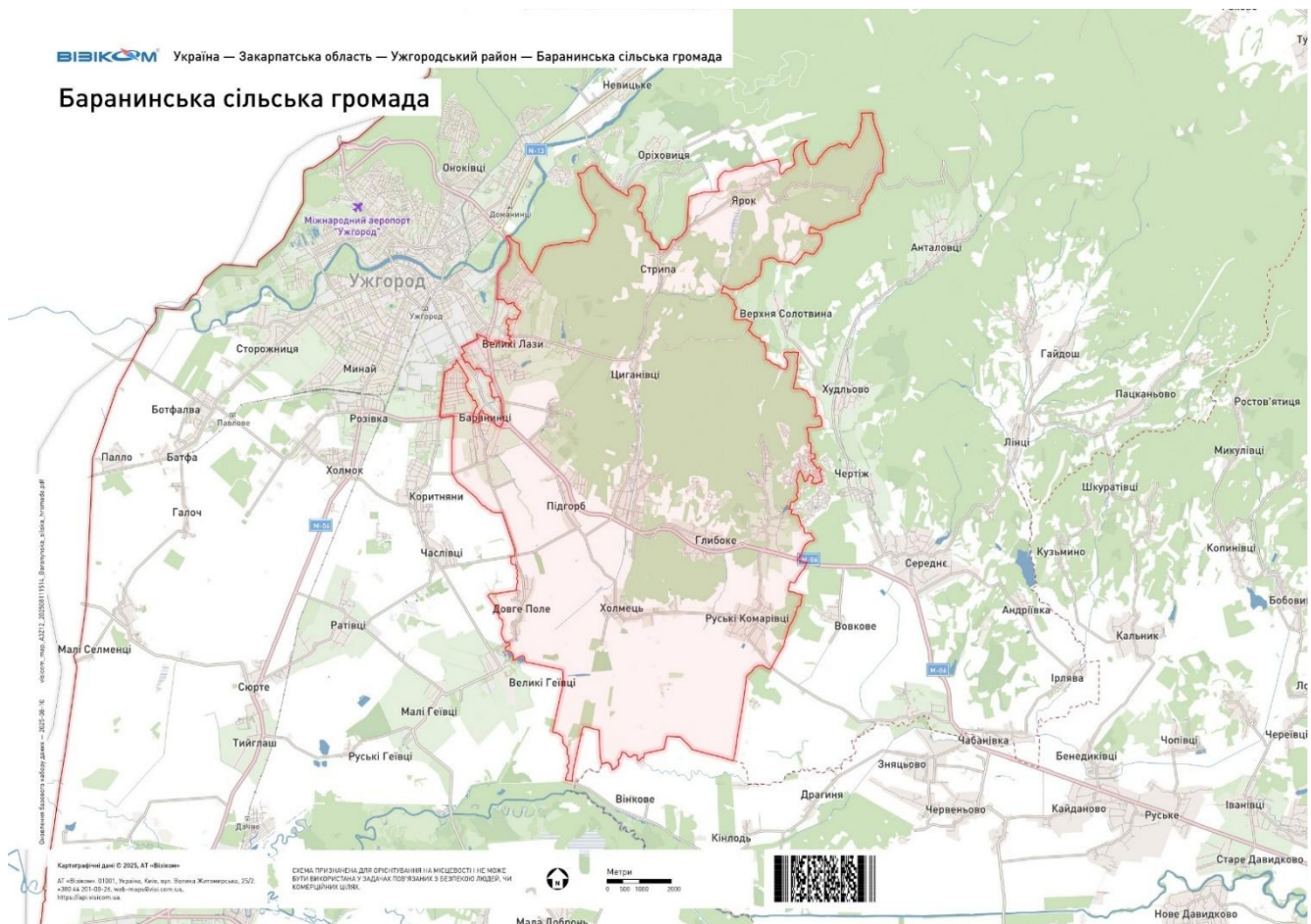
- Павло Логвінов - керівник регіонального офісу Програми «U-LEAD з Європою» у Закарпатській області Павло ЛОГІНОВ;
- Микола Сюсько, заступник керівника відділу регіональної діяльності у «U -LEAD з Європою» в Закарпатській області.

3. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ

Баранинська територіальна громада - утворена 28 жовтня 2017 року, є однією з семи громад Закарпатської області, які утворилися в рамках адміністративно-територіальної реформи. До складу громади увійшли населені пункти: Баранинці, Барвінок, Довге Поле, Підгорб, Великі Лази, Циганівці, Холмці, Ярок, Стрипа з адміністративним центром у с. Баранинці Ужгородського району Закарпатської області. Внаслідок проведення перших виборів 25.10.2020 р. набули повноважень сільські, селищні, міські ради та відповідні сільські, селищні, міські голови у територіальних громадах, утворених Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України від 16.04.2020 р. №562 «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад». До Баранинської громади внаслідок проведення виборів приєдналися ще 3 села, які раніше входили до складу Русько-Комарівської сільської ради: Руські Комарівці, Нижнє Солотвино, Глибоке. Тож наразі загальний склад громади - 12 населених пунктів з адміністративним центром у с.Баранинці.

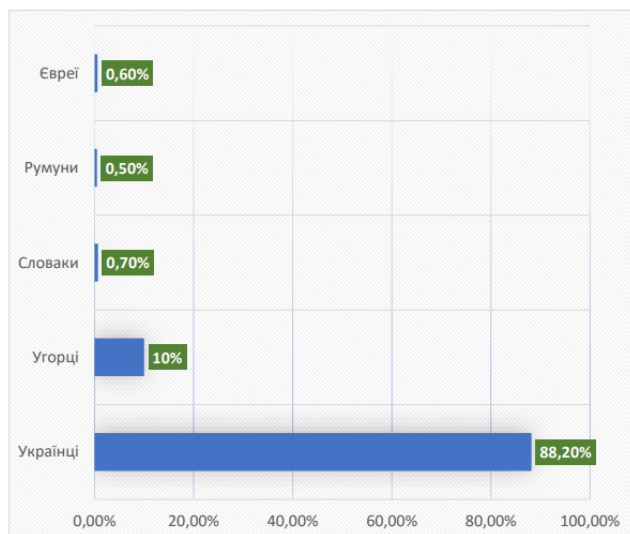
В об'єднаній громаді функціонують 5 амбулаторій, 7 фельшерсько-акушерських пунктів, 11 закладів дошкільної освіти (9 юридичних та 2 дошкільні підрозділи) та 11 закладів загальної середньої освіти (4 школи та 7 філій), а також комунальне підприємство. Управління освітніми закладами здійснюється через відділ освіти, культури, туризму, молоді та спорту Баранинської сільської ради. Загальне управління територіальною громадою здійснюється через адміністративний центр Баранинської сільської ради та старостатів, які визначені на основі колишніх сільських рад.

№	Найменування територіальних громад та населених пунктів, що входять до їх складу, із зазначенням адміністративного статусу	Чисельність населення станом на 01.01.2025	Відстань до потенційного адміністративного центру територіальної громади, км
	Баранинська сільська рада	11 978	
1	с. Баранинці	2377	
2	с. Барвінок	711	3
3	с. Підгорб	511	5
4	с. Довге Поле	583	4
	Великолазівська сільська рада		
5	с. Великі Лази	1981	9
6	с. Циганівці	367	11
	Холмецька сільська рада		
7	с. Холмець	987	9
	Яроцька сільська рада		
8	с. Ярок	642	20
9	с. Стрипа	459	15
	Русько-Комарівська сільська рада		
10	с. Руські Комарівці	1997	14
11	с. Нижнє Солотвино	789	12
12	с. Глибоке	574	10

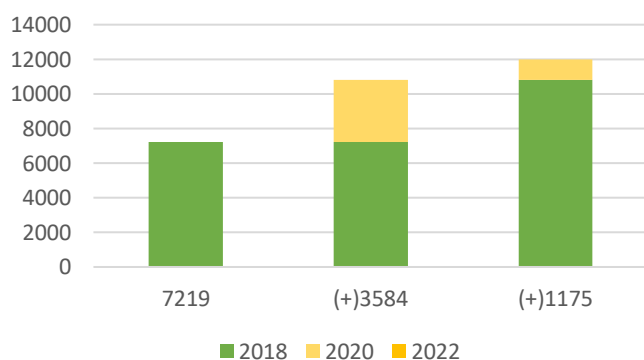
Приблизні пропорції національного складу в Баранинській територіальній громаді

Загальна чисельність населення Баранинської ТГ становить 11 978 осіб, з них по національному складі:

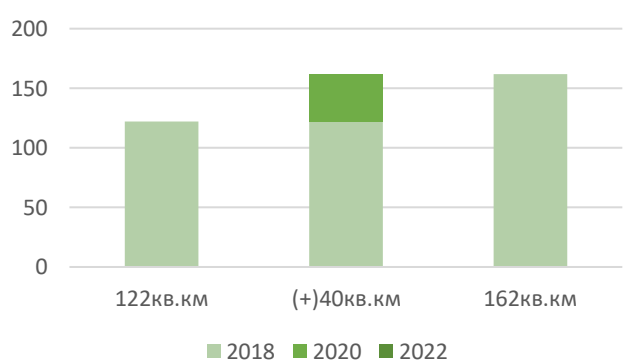

На території об'єднаної громади проживають нацменшини – етнічні угорці (10% від чисельного складу ТГ). Значна частина проживає в населеному пункті село Холмець (40% від чисельності мешканців села). В селі Холмець діє осередок товариства угорської культури Закарпаття та осередок демократичної спілки угорців, до складу якого входять місцеві мешканці. У дошкільному навчальному закладі навчальний процес проходить на двох мовах: державною - українською та на мові нацменшини - угорською. Із 37 дітей, які відвідують заклад більшість із мішаних сімей – батьки різних національностей (вдома розмовляють на двох мовах).

Населення

Площа

Порівняння громади, району, області

Регіони	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі/району/області	Населення	Населення у % до загального населення/району/області	Густота населення
Громада	162,53	100	11 978	100	73,7
Район	2 370	6,86	244 585	4,90	103,2
Область	12 753	1,27	1 243 721	0,96	97,5

Інфраструктурний потенціал громади:

- Вантажні перевезення – зареєстровані 3 перевізники
- Пасажирські перевезення – встановлено 5 маршрутів

Освітня інфраструктура:

- Заклади середньої освіти - 2
- Заклади дошкільної освіти – 11

Культурна інфраструктура:

- Клуби / будинки культури – 8
- Бібліотеки - 8
- Музичні колективи (професійні та народні) – 4

Туристична інфраструктура

- Оздоровчі об'єкти - 3
- Рекреаційні об'єкти - 5
- Туристичні об'єкти – 31

Оздоровча інфраструктура:

- К-сть амбулаторій- 5, ФАПів – 7

Дороги:

- Протяжність доріг із твердим покриттям – 9,5км
- площа земель під дорогами – 461,200м²(46,12га)
- протяжність асфальтового покриття - 115,2км

Загальна (суспільна) інфраструктура:

- кількість місць громадського харчування - 57
- кількість спортзалів - 5
- кількість стадіонів - 4
- кількість спортивних майданчиків - 5
- кількість дитячих майданчиків - 12
- велодоріжки - 4
- протяжність тротуарів – 54,8км
- кількість стаціонарних абонентів зв'язку - 3
- кількість мобільних абонентів зв'язку - 3
- Вивіз і переробка побутових відходів – 2 фірми (AVE, КП «Санітар»)
- Довжина залізничних шляхів – 0м
- К-сть залізничних станцій - 0
- к-сть (%) газифікованих насел.пунктів 100% / споживачів – 73%
- к-сть (%) споживачів, що мають водовідведення – 4,5%
- Протяжність газопроводу – 64км
- Протяжність ЛЕП – 82км
- площа земель під гідротехнічними спорудами – 0 м²
- площа земель, які використовуються для технічної інфраструктури - 292 000м² (0,292км²).

Інвестиційний потенціал громади:

- Обсяг ПІІ - 5
- Обсяг капітальних вкладень – 256 000грн
- К-сть вільних об'єктів, які можна здавати в оренду, площа об'єктів – 5, площа 320м2
- К-сть/площа земельних ділянок під оренду – 6 / 5,7га
- К-сть залучених нац.інвесторів (к-сть успішних прикладів) - 5
- К-сть залучених іноз.інвесторів (к-сть успішних прикладів) - 2
- К-сть/обсяг родовищ корисних копалин – 3 / 1,3га
- К-сть туристичних маршрутів - 8
- К-сть історичних пам'яток - 3
- К-сть пам'яток природи - 2
- Наявність на сайті інформації про потенційні інвестиційні можливості ТГ - так
- Обсяги міжнародної технічної допомоги - так
- Залучені кошти міжнародних фондів - так
- Капітальні видатки бюджету ТГ (фінансування проектів розвитку) – 150 000грн.
- Затверджені пільги/стимули (к-сть/обсяг) ОМС для залучення інвесторів – 1,1млн.
- Наявність програм/проектів розвитку, інвестиц. Проектів – 1 / Палац Плотені
- Промоційна активність (к-сть промоцій, к-сть промоційних джерел) ОМС у сфері залучення інвестицій - 1, стратегія розвитку Баранинської ТГ.

Проектні ідеї які плануємо реалізувати

Відновлення визначної пам'ятки архітектури на території Баранинської ТГ в с.В.Лази – палацу угорського композитора графа Нандора (Фердинанда) Плотені. Палац був побудований у 1896 році. В ньому граф приймав найкращих представників інтелігенції Закарпаття та проводив мистецькі вечори.

На даний момент стан будівлі незадовільний, крім того, використання будівлі лише як навчального комплексу є нераціональним, оскільки дана будівля є окрасою громади та може стати драйвером розвитку туризму в Баранинській ТГ.

Історична довідка

Баранинці — одне з найдавніших сіл Закарпатської області. Перший письмовий спомен про нього датується 1409 роком. У XIV столітті це був невеликий хутір із трьома господарськими дворами, власниками яких була родина Барані.

У 1599 році село мало назву Верхні Баранинці. До 1670 року його господарями залишалася родина Гашпора Барані. Село вважалося заможним, адже в місцевих ґаздівствах широко використовувалася праця найманих робітників.

Згідно з даними перепису населення 1938 року, в Баранинцях проживало 642 особи, з яких 352 — угорці, 285 — русини та 5 — словаки. Населення сповідувало різні релігії. У той період село налічувало 132 дворогосподарства.

Через центр села протікає річка Това, яка є староріччям річки Уж. Баранинці — велике село з багатьма вулицями, що мають різні назви. Найдовшою з них є вулиця Центральна, яка навесні потопає в цвітінні садів. Уздовж дороги ростуть бузок, магнолії та сакури, надаючи селу особливого шарму.

Історичні відомості про село Барвінок.

Село Барвінок має давню історію, тісно пов'язану з розвитком населених пунктів Ужгородщини. Перші згадки про поселення на цій території трапляються у письмових джерелах XV століття, що свідчить про його формування в період середньовічного освоєння Закарпаття.

Упродовж XVI–XVII століть Барвінок входив до складу Ужгородської домінії та перебував у володінні угорських феодалних родів. Основним заняттям мешканців було землеробство, тваринництво та виноградарство. Поселення мало сільськогосподарський характер і поступово розширювалося.

У XVIII столітті село зазнало демографічних змін, пов'язаних із переселеннями населення після воєн та епідемій. У цей період формувалася сучасна структура населеного пункту, розвивалася релігійна громада.

За даними переписів кінця XIX — початку XX століття, населення Барвінка було багатонаціональним і багатоконфесійним, що було типовим для Закарпаття того часу. Село входило до складу Австро-Угорської монархії до 1918 року, після чого — до Чехословаччини (1919–1938).

У 1939–1944 роках Барвінок перебував під владою Угорщини. Після завершення Другої світової війни, у 1945 році, село увійшло до складу Закарпатської України, а з 1946 року — до Української РСР.

Із 1991 року, після проголошення незалежності України, Барвінок розвивається як населений пункт у складі незалежної держави. Сьогодні село є частиною Ужгородського району та зберігає свою історичну спадщину, поєднуючи традиції минулого із сучасним розвитком громади.

Історичні відомості про село Підгорб.

Село Підгорб засновано 1806 року. Колишні назви населеного пункту — село «Гетьфорк», Hed'fork, Hegyfark. Перша письмова згадка про село Гедьфарк датується 1806 роком і задокументована в інвентарі парафіяльних книг Мукачівської греко-католицької єпархії.

Давніше село не мало церкви, а впродовж 1990-х років споруджено аж дві церкви – православну і греко-католицьку. Камінь під спорудження православної цегляної церкви за проектом інженера Валерія Мелентьєва освятив о. Іван Криванич перед святом св. Петра і Павла 1992 р. Через рік уже був фундамент.

У 1994 р. вимурували стіни, у 1995 – поклали верх і турню, посвятили і встановили надбанні хрести, виготовлені з дюралюмінію. Будівельні роботи закінчили в 1996 р., наступний рік пішов на збір коштів для внутрішнього оздоблення, і в 1998 храм обштукатурили всередині. Останнім етапом було бетонування підлоги в 1999 р.

Спорудження церкви стало можливим завдяки наполегливості голови громади Олени Дюрик, заступника Марти Совбан, скарбника Ніни Нанівської, Віри Куцин.

Земельну ділянку виділила сільрада, і за фундамент взялися Микола Кирлик та Емерих Жовтаній. Поруч з головним майстром М. Кирликом працювали Микола Дюрик, Павло Тодорес, Іван Боднар. Дерев'яну конструкцію даху збудовано під началом Юрія Мішанича з Коритнян, а бляхарські роботи очолив Йосип Ваган. Склепіння збудовано із смерекового дерева, привезеного з Лютої.

Також своє дитинство у селі провів живописець і художник кіно Михайло Заяць, родина якого переїхала сюди, коли йому було 10 років. У сім'ї була невелика хатина і кузня: «Батько бив своїм молотом, а я — своїм. Пригадую, як іскри сипалися і все довкола аж палало. Кували вози, сани, підковували коней. Взимку підкови були із гаками, аби коні не ховзалися.»

Історичні відомості про село Довге Поле.

Існує думка, що село Довге Поле заснували вихідці з Геївців. У письмових джерелах вперше згадується в XIV-XV ст. під назвою «Нозууomezow de Номонна». З XIV по XVII ст. село було власністю Невицького домену Другетів. У 1427 році залежні селяни були оподатковані від 18-ти порт. В 1599 році в селі облікувалось лише 6 кріпацьких господарств. Письмові джерела кінця XVII — початку XVIII ст. відносять Довге Поле до малих сіл. В середині XVIII ст. село поповнилося новими руськими переселенцями.

Назва села походить від природних особливостей місцевості — витягнутої рівнинної ділянки, придатної для землеробства та випасу худоби.

Перші поселення на цій території з'явилися ще у середньовіччі. Впродовж століть Довге Поле формувалося як аграрне село, мешканці якого займалися землеробством, тваринництвом і ремеслами, що були характерними для передгірських сіл Закарпаття.

У різні історичні періоди село перебувало під владою Угорського королівства, а пізніше — Австро-Угорської монархії. Після Першої світової війни Довге Поле увійшло до складу Чехословаччини, де почалося активне розвиток освіти, культури та місцевого самоврядування.

Під час Другої світової війни село зазнало значних втрат: частина мешканців була мобілізована, господарство постраждало. Після 1945 року Довге Поле стало частиною Української РСР. У повоєнний період відбувалася колективізація, створювалися колгоспи, розвивалася соціальна інфраструктура — школа, клуб, медичний пункт.

З проголошенням незалежності України у 1991 році та утворенням Баранинської територіальної громади, село Довге Поле стало невід'ємною частиною громади. Сьогодні воно зберігає аграрний характер, активно бере участь у місцевому розвитку та проєктах громади, водночас зберігаючи культурні традиції та історичну спадщину.

Історичні відомості про село Великі Лази.

У письмових джерелах XVI століття зафіксована назва «Felsevlaz» (угор. Верхні Лази), що відповідала території нинішньої вулиці Вознесенської. Ймовірно, перше поселення зазнало значних руйнувань, унаслідок чого мешканці були змушені переселитися на більш безпечні підвищені ділянки місцевості. Причинами такого переселення могли стати чергові паводки або масштабна пожежа, що знищила первісну забудову.

Село відоме палацом композитора Плотені з екзотичним парком, що тепер є Центром дитячої творчості. Палац у неокласичному стилі з колонадами зберіг зовнішнє ліплення, але інтер'єри змінилися, хоча є зала та їдальня; навколо були мисливські трофеї та роги тварин. Село також славиться штольнями (печерними ходами), де місцеві жителі ховалися під час воєн, а також виноробством, пов'язаним із родиною Плотені.

Назва Великі Лази сформувалася після злиття Лазів із сусіднім селом Динковці, яке розташовувалося на схід від річки. Перша згадка про Динковці в угорських джерелах датується 1403 роком під назвою DENG LAZ. Засновником або власником цього поселення, за переказами, був шляхтич чи дворянин на ім'я Денко, від якого й походить назва села.

Офіційна назва «Великі Лази» вперше зафіксована в хроніках 5 січня 1806 року. Збереглися також відомості про органи місцевого самоврядування початку XIX століття. Так, у 1814 році старостою села був Горват Павло, а членами сільської управи — Вереш Андрій, Югас Павло, Кобулинський Степан та Янчак Степан. Уже в 1815 році старостою став Томчані Іван, переселенець з Ужгорода, а його помічником — Баркасі Денис з околиць річки Тиси.

Третьою історичною частиною села є Пачково. Назва цієї місцевості, ймовірно, походить від давньослов'янського слова «паче», що означає «більше». Відомі також праслов'янські двоосновні імена — Пакомир, Пакослав, Пачемиль, що дає підстави вважати Пачково поселенням, названим на честь його засновника Пачка, або ж територією, приєднання якої зробило Динковці «більшими».

Околиці села Великі Лази відомі наявністю покладів залізних та поліметалевих руд, що свідчить про природно-ресурсний потенціал території та можливе використання цих ресурсів у минулому.

Історичні відомості про село Циганівці.

В письмових джерелах село відоме під назвою «Ciganyos». Воно було засноване в 1586 році на околиці Великих Лазів, в урочищі Новий Лаз, на волоському праві.

У 1599 році в поселенні обліковувалось 6 домогосподарств, у тому числі господарство шолтейса. Циганівці вважалися малим селом, в якому жили винятково залежні селяни. В XVI—XVII ст. Циганівці належали Невицькому домену Другетів. Джерела XVIII ст. вважають Циганівці руським селом.

Храм св. Юрія Переможця. 1999 - ініціатором спорудження першої церкви в Циганівцях був нині покійний священик Іван Криванич, а проєкт розробив Валерій Мелентьєв. Село виділило земельну ділянку, і в 1992 р. о. Іван посвятив наріжний камінь. Наступного року поклали фундамент, а ще через рік звели стіни.

У 1995 р. під керівництвом Франтішка Бартушика поклали верх і вкрили дахи бляхою. Два наступні роки тривала перерва у будівництві, а в 1998 р. споруду поштукатурили всередині, а в 1999 р. — зовні. Ошатна церква, задумана професійним архітектором, стала прикрасою села. Іконостас вирізьбили місцеві майстри Василь Лакас та Франтішек Бартушик, а намісні ікони принесли самі вірники. Велику люстру купили Магдалина Турянчик і Василь Малюк. З місцевих людей до зведення церкви, крім уже названих осіб, причетні Федір Ференчик, Степан Чіґаш, Віктор Чобаль, Ірина Нічепорук.

Кошти на будівництво збирали також по навколишніх селах. Матеріалами допомогли Ужгородський лісокомбінат, Перечинське лісництво, керівництво залізниці.

Каплиця св. Юрія. 1901 - мешканці збудували школу і з'єднану з нею каплицю на церковній землі в центрі села. Очолював будівництво Іван Турянчик. Священикував тоді о. В. Талапкович, а куратором був Юрій Косей.

Зліва біля входу в двір стояла дерев'яна каркасна дзвіниця, а перед школою — хрест. Коли відбувалися богослужіння, каплиця служила вівтарем, а прилеглий клас перетворювали на церковне приміщення.

З приходом радянської влади дзвіницю і хрест довелося перенести на цвинтар. Спочатку в дзвіниці були два великі дзвони, але один забрали під час Першої світової війни. Тепер там три дзвони, один з яких купив Іван Шандор Дюрик. Каплиця стала підсобним приміщенням. Престол і царські двері було знищено. Образи та інші предмети люди заховали.

У 1991 р. на свято св. Юрія о. Юрій Федака провів на цвинтарі перше богослужіння для греко-католиків. Тепер каплицю повернули вірникам. Над дахом встановлено старий хрест. Принесено збережені речі.

Історичні відомості про село Стрипа.

Через центральну частину села протікає невелика гірська річка Циганка. Стрипа межує з такими населеними пунктами: Яроч, Оріховиця, Верхня Солотвина, Циганівці.

1. Десь у 16 ст. у м. Ужгород проживав відомий політичний та суспільний діяч Ян Стрипський. Оскільки він був дуже багатий, то йому належали землі нашого села. Тоді він відправив на ці землі свого управителя Ковача та кількох своїх наймитів. Ковач був вихідцем з угорських сіл. На той час він був вдівцем, а згодом привіз собі дружину зі словацького села, яку батько видав заміж без її згоди. З нею у нього народилося 5 дітей, ці діти оселилися в селі, а разом з ними - і сім'ї наймитів також. Таким чином почало заселятися село.

Існує думка, що село було названо на честь власника земель Яна Стрипського. На території, де зараз розквітає село, раніше був ліс і тому перші жителі будували свої помешкання на берегах. А оскільки внизу протікала річка, то вони почали спускатися з берегів в яму, ближче до води.

Тому наше село розташоване на такій собі «ямі», через яке протікає річка «Циганка».

2. Також існує припущення, що назва села зберігає "спомини" про давнього слов'янського бога вітрів Стрибога (Стрибог – Стрибо – Стрипа).

3. За іншими ж переказами, назва села походить від слова „стрибати”. Багато років тому на околицях села було багато маленьких струмочків. Вівчарам, які випасали тут отари овець, часто доводилося стрибати через ці струмочки: „стриб-стриб” і тому село так і назвали – Стрипа.

4. Ще одна легенда твердить, що назва села походить від слів скрип, скрипіти. За легендою, дуже давно, посеред села, над річкою Циганкою, росла стара-престара верба, яка, похитуючись від вітерцю, поскрипувала. Жителів села зачаровував чарівний звук скрипучої верби: скрипу – скрип – скрипа і вони вирішили назвати цим чарівним звуком своє село – Стрипа.

Перша письмова згадка про село датується 1451 роком. Тоді воно належало до Невицького домену Другетів. Етноніми "Stripo", "Strypo", "Ztrypo", ймовірно, зберігають "спомини" про давнього слов'янського бога вітрів Стрибога (Стрибог-Стрибо-Стрипа).

У другій половині XIV ст., після того як збудувалось саме село, стрипчани почали будувати печеру, оскільки в ті роки якраз проходила війна і їм не було куди заховатись. Ця печера стала для них сховищем, яке вони назвали Сховище. Але на сьогоднішній час ця печера завалилась, тому що їй уже багато років.

В XV-XVII ст. село було власністю Другетів. Частина села в XVI ст. належала шляхтичам Оросам, В 1567 році у Стрипі було оподатковано три селянські господарства, що володіли 2 портами. В останній чверті XVI ст. село збільшилося за рахунок нових поселенців. В 1599 році в Стрипі нараховувалось 11 селянських господарств і господарство шолтейса.

За легендою, дуже давно, посеред села, над річкою Циганкою, росла стара-престара верба, яка, похитуючись від вітерцю, поскрипувала. Жителів села зачаровував чарівний звук скрипучої верби: скрипу–скрип–скрипа і вони вирішили назвати цим чарівним звуком своє село — Стрипа.

Відомі люди

- Андрій Андрійович Червеньяк — відомий композитор, член Національної ліги українських композиторів. Його пісенна душа почала відлунюватись на пісенні строфи відомих українських поетів: Василя Симоненка, Бориса Олійника, Максима Рильського, Олександра Олеся, Івана Тегзи, Юрія Шипа, Павла Василя. Усі пісні Андрія Червеньяка милозвучні, написані від щирого серця пісенної душі та припадають до серця виконавців і шанувальників музичного мистецтва. У 2009 році вийшла в світ його перша збірка пісень "Любим Україну".

- Степан Юрійович Чудак — славний уродженець с. Стрипа опублікував понад 120 наукових праць, він є автором 3 винаходів, співавтором 2 навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України та понад 20 інших навчально-методичних посібників. Під його керівництвом виконані і

захищені дві кандидатські дисертації. Він є членом Координаційної ради Національної Академії Наук України, заступником голови Державної акредитаційної комісії з природничих наук Міністерства освіти і науки України, головним редктором журналу "Вісник Ужгородського університету. Серія "Хімія", нагороджений грамотою Міністерства освіти і науки України та нагрудним знаком "Відмінник освіти України".

Історичні відомості про село Яроч.

Село Яроч — одне з давніх поселень Баранинської територіальної громади Ужгородського району Закарпатської області. В архіві міста Будапешта зберігається відбиток печатки села Jarok 1786 року. На ній зображена дубова гілка з жолудем — символ, що є історичним свідченням багатства та розмаїття дубових лісів, які здавна оточували населений пункт. У нижній частині герба на блакитному фоні золотистим кольором зазначено дату першої письмової згадки про село — 1499 рік.

Історія села Яроч тісно пов'язана з історією всього Закарпаття. Із кінця XIII століття територія краю перебувала під владою угорських феодалів і була поділена на чотири адміністративно-територіальні одиниці — жупи (комітати): Ужанський, Березький, Угочанський та Марамороський. Село Яроч входило до складу Ужанського комітату.

Географічно Яроч розташований у передгір'ї Карпат, неподалік таких вершин, як гора Діл та гора Поляна. Через територію села протікає невелика гірська річка Циганка, яка є важливою складовою місцевого природного ландшафту.

Село умовно поділяється на дві частини — нижній та верхній кінець. Офіційних назв вулиць у Ярочу немає, однак серед місцевих жителів здавна побутують традиційні назви: Центральна, Соломонова, Циганська, Цапувська, Федоранена, За церквов, Горб, Граджі.

Урочища села мають багату й колоритну топоніміку. Серед них: Загуминя, Біля черешень, Романик, Грабенки, Довга нива, Коло валила, Попова лука, Грунок, Підкаменне, Каменне, Довбанцюв берег, Малини, Церкувні дараби, Скала, Скоруш, Ракуський, Лижкарьова гать, Лицьова закутина, Шкільне, Микова долина, Слатвенки, Крива, Кішкерт, Капустище, Пустоння.

Ліси, що оточують село, також мають власні історичні назви: Позуричово, Довгий, Млиний горб, Симоння, Боднарьово, Коритнянський.

На території Яроча збереглися традиційні назви криниць: Брезова студня, Сячена студня, Хабальова студня, студня у Слатвенках, студня у Симонню, а також потоків — Виський потік і Сурнічний потік.

Таким чином, село Яроч є унікальним осередком історичної пам'яті, природної спадщини та народної топоніміки, що формувалися протягом багатьох століть і є невід'ємною частиною культурного надбання Баранинської громади.

Історичні відомості про село Руські Комарівці.

Село Руські Комарівці у писемних джерелах уперше згадується у 1325 році. Виникло близько XV ст. на волоському праві. Шолтейс управляв селом ще в XVI ст. В письмових джерелах село відоме під назвами «Kotogocz», «Orosz Kotogocz» (Руські Комарівці).

Відомо про грамоту Ержебет Сіладі, матері угорського короля Матяша (1443—1490), в якій йшлося про те, що «всі люди кріпацького стану, які прийдуть на пусті землі, зроблять собі дома і житла, повні п'ять років не будуть платити зборів...»

Дещо згодом село почали називати — «Orosz Komaróc», щоб відрізнити від іншого -Palágy Komoróc (Паладь-Комарівці), де проживає переважно угорське населення. У 1588 році оподаткуванню підлягали 9 селянських господарств, які разом володіли 5,5 порти землі. У 1599 році в селі нараховувалось 25 залежних селянських господарств і господарство шолтейса. Наприкінці XVI ст. Руські Комарівці вважалися середнім за величиною селом. На початок XVIII ст. в ньому господарювали лише 4 селянські родини, що було спричинено знелюдненням сіл на Ужанщині внаслідок карального терору австрійської армії після придушення повстання русинів-куруців під керівництвом князя Ференца II Ракоці в ході Національно-визвольної війни угорського народу проти австрійської монархії (1703—1711 р.р.).

Джерела другої половини XVIII ст. Руські Комарівці відносять до руських (русинських) сіл.

Під час виборів до Сойму Карпатської України у 1939 році більшість населення села проголосувало проти кандидатів від УНО.

В надрукованому збірнику «Просвіти» 1924 року вказується, що колись село Руські Комарівці належало графині Сантіваній.

Через село протікає мілководна річка Солотвинка, на якій колись було збудовано два водяні млини (зруйновані в радянські часи після електрифікації колгоспів). У центрі — місток, побудований в часи Чехословаччини у 1922 році, греко-католицька церква, попівська фара та будівля сільської ради.

Ще за часів Австро-Угорщини пролягала околицями села вузькоколійна залізниця «Ужгород-Анталовці», яку частково будували російські та італійські військовополонені під час Першої світової війни. А деякі навіть залишилися у селі, створивши сім'ї. Вагончики транспортували дрова, будівельні матеріали, перевозили пасажирів. Селяни називали цей поїзд «шіфою». У 1975-76 роках рішенням Львівської залізниці цю вузькоколійну залізницю ліквідували як нерентабельну.

Руські Комарівці прославилися газовими родовищами, які були розвідані у 1982 році на околиці села. Згідно з Державним

балансом запасів корисних копалин у Закарпатській області там розвідано 4 родовища газу. Причому, видобувають

його лише на двох: Солотвинському та Русько-Комарівському. Останнє — найбільше за запасами «блакитного палива» у Мукачівській западині. Геологи стверджують, що містить не менше 2 млрд кубометрів, що майже вдесятеро більше, ніж в усіх інших.

На території Руських Комарівців у 1962 році пробурили свердловину і теж знайшли термальну воду високої мінералізації, із великим надлишком солей.

Історичні відомості про село Нижнє Солотвино.

Перша згадка про село датується 1405 роком і стосується майнових відносин. В письмових джерелах Нижнє Солотвино відоме під назвою «Slatina». Аналогічну назву має і потік, що протікає через село.

В XIV—XV ст. власниками сапа були шляхтичі з с. Холмець, згодом, у XVI ст. — родина Корлат. В 1427 році Нижнє Солотвино було оподатковане від 22-х порт. Тоді в селі разом із будинком кенейза нараховувалось 23 домогосподарств, у другій половині XV і в XVI ст. кількість господарств набагато зменшилася. В 1567 році було оподатковано лише три селянські господарства, які володіли 2 портами. Желярських господарств було 6. В 1599 році село збільшилося до 17 господарств. Протягом XVII — на початку XVIII ст. кількість залежних селянських господарств зменшилася на 2/3. В 1715 році нараховувалося лише 6 селянських домогосподарств, які, крім ріллі, обробляли панські виноградники.

В другій половині XVIII ст. джерела вважають Нижнє Солотвино руським селом.

Культурно-історичні та етнографічні факти про село Нижнє Солотвино — не лише сухі дати, а й особливості життя, традицій та побуту, які формувалися тут століттями.

1. Виноробство як частина локальної культури

Однією з найяскравіших традицій Нижнього Солотвина була виноробна культура:

Виноградники тут вирощували з давніх часів — на місцевих пагорбах було багато лозих винограду, плоди якого мали сильну солодкість завдяки вигідному розташуванню на південних схилах.

Для зберігання вина люди вирубували в м'якому вапняку підвали (пивниці) — їх десятки навіть під пагорбами. Частина таких підпілл могла тягнутися на 10–20 метрів, і вони стали характерною рисою села.

Ці підвали не лише зберігали вино, а й інші продукти (картоплю, консервацію), бо мали стабільну температуру й вологість — це було важливо для зимового харчування.

Ця особливість інколи порівнюється з фантастичними «хобітськими домівками» з відомої кінотрилогії — але це реальна частина спадщини села.

2. Архітектурні пам'ятки

Тут є кілька цікавих об'єктів, які мають культурну й історичну цінність:

Церква Святої Покрови — історичний храм, збудований наприкінці XIX століття, який є центром духовного життя місцевих жителів.

«Будинок з химерами» — унікальна місцева архітектурна будівля, створена місцевим мешканцем у оригінальному стилі. Її фасад прикрашений різноманітними елементами, що роблять його надзвичайно цікавим для дослідження і фотографування.

3. Народні повір'я та легенди

Народна пам'ять зберегла кілька варіантів походження назви Солотвино:

За однією легендою, слово походить від винограду (словом, близьким до солодкий), який ріс на пагорбах.

Інша традиція пов'язує назву з сіллю — мовляв, колись на цих землях добували сіль, а потім цю назву переклали на поселення.

Такі легенди — важлива частина етнографічного шару, вони показують, як люди уявляли свої витоки і зв'язок із навколишнім середовищем.

4. Етнографічні аспекти та побут

Характерні ознаки повсякденного життя:

Господарські традиції тут були пов'язані з повним циклом землеробства: від вирощування винограду до заготовок продуктів у підвалах.

Селяни будували свої підвали не під самими будинками, а саме в пагорбах навколо села — це важлива особливість саме для Нижнього Солотвина, яка виділяє це поселення серед інших.

У роки війни ці підвали часом слугували як сховища від повітряних тривог, що стало частиною місцевих спогадів.

5. Природа та туризм як нова спадщина

Село розташоване у передгір'ях Карпат, тому природна складова стала частиною культурно-історичного контексту:

М'який клімат і багаті лісові угіддя — гриби, ягоди, риболовля — були традиційними джерелами харчування й рекреації.

Сьогодні природні й культурні елементи села приваблюють туристів (прогулянки, дегустації, відпочинок у санаторіях поруч із селищем), що поступово формує нову культурну спадщину.

Історичні відомості про село Глибоке.

Колишня назва — село Малий Холмець, село Гутка. Біля села проходить міжнародна автомобільна траса. В Глибокому міститься центральна садиба колгоспу «Світанок», який займається виноградарством і тваринництвом. Артіль мала 2269 га землі, 600 голів великої рогатої худоби, 1200 овець.

У Глибокому є початкова школа, клуб, бібліотека.

На пагорбах, на північ від Глибокого, ліворуч від дороги Ужгород — Мукачеве виявлено поселення куштановицької культури. Там же, на самому пагорбі — поселення давніх слов'ян VII—VIII століть. На схилі Холмецької гори — мезолітичні місцезнаходження.

Село згадується в документі 1417 року. Тоді воно називалося Малим Холмцем, або Гуткою.

Назва села Глибоке чудово гармоніює з його головною туристичною принадою — рукотворними підземеллями. Проте так цей населений пункт, перша згадка про який датується 1447 роком, звався не завжди. Попередні назви: Гутка і Малий Холмець. Всі намагання розпитати літніх глибочанців про саме село й про штольні довкола, на жаль, закінчилися майже безуспішно.

Офіційна інформація про Глибоке доволі скупа. У селі сьогодні проживає близько 600 мешканців, багато з них — етнічні словаки. Місцеві жителі — переважно греко- й римо-католики. Тут можна побачити цікаві зразки сільської архітектури — від помпезних сучасних віл до ошатних старовинних будиночків із колонами й галереями. Залишилося багато колишніх єврейських споруд. За іронією долі, у приміщенні, зведеному на фундаменті колишньої синагоги (по-місцевому — жидівської бужні), нині мешкає місцевий католицький священник.

А от табличка з назвою на початку села залишилася ще з радянських часів і досі сповіщає, що ви в'їжджаєте в Глубокое. За 20 років дорожній знак так і не замінили.

Штольні Глибокого

Село Глибоке, що за 14 кілометрів від обласного центру, — одне з них. Ліси навколо поселення — справжній рай не тільки для завзятих грибників, а й для різноманітних сталкерів, шукачів пригод і спелеологів-початківців. Саме тут, серед густих заростей, численних ярів та балок вони відшукують непримітні входи в старі закинуті штольні, у яких добували залізну руду.

Підземелля, вирубані в лісистих схилах на північ від Глибокого, сягають довжини від кількох десятків до трьох сотень метрів. За деякими даними — утворені пустоти унаслідок добування залізної руди для Анталовецького ливарного цеху в 30-х роках ХХ ст. Проте жоден зі старожилів села не зміг достеменно пригадати, коли тут розпочався видобуток корисних копалин. З вуст старих навіть лунали версії, що було це ще 150–200 років тому. Єдине, що впевнено розповідають місцеві бабусі: у часи війни в штольнях люди цілими сім'ями переховувалися під час активних бойових дій.

Сьогодні частина найбільших пустот унаслідок обвалів зникла назавжди, а інші утворили дивовижне поєднання природного печерного рельєфу й рукотворних лабіринтів. Стіни штолень мають специфічний червоно-рудий відтінок — унаслідок окислення заліза, яке міститься в породі. Прорубані вузькі ходи зазвичай закінчуються глухим кутом, але часом переходять у досить просторі зали з обваленими глинами й купою дрібного каміння. У штольнях Глибокого можна відчувати всі принади справжніх печер: тут є ходи, у яких потрібно повзти на животі, є вертикальний кількадеметровий колодязь, заплутані лабіринти, каскадні ніші і навіть струмки, що біжать дном печери.

Для дітвори Глибокого штольні неподалік села — справжній захопливий полігон для розваг та досліджень. «Ми вже були в трьох печерах, — каже місцевий 12-річний хлопчина. — Двох менших і одній великій. Але штолень насправді багато, вони в лісі заховані. Їх треба добре шукати», — удаючи знавця, додає юний сталкер. Один зі старших місцевих мешканців запевняє, що йому відомо навіть про кількаповерхові залізрудні шахти в околицях, правда, за його твердженням, вони тепер заповнені водою. На вході одного з підземель стоять заіржавілі ґратовані дверцята. Щоправда, вони прочинені, й видно, що ними вже багато десятиліть ніхто не користувався. Для зручності кожній з штолень було дано свою назву, оскільки давні назви не відомо або їх взагалі не існувало.

1. Штольня «Стаціонар» — це коридор завдовжки 40 м, розділений на 2 частини, верхню та нижню, невеликим обвальним залом та вузьким субвертикальним лазом за ним. В кінці штольня сильно звужена, в обох частинах є слабкий водотік ґрунтових вод.

2. Штольня «Лабіринтова» має 2 входи; це лабіринт досить складної, як для штолень Глибокого, конфігурації, що замикається в кільце, загальною довжиною ходів біля 300 м, без очевидних водотоків.

3. Штольня «Затоплена». Вхід у цю штольню довгий час був засипаним, та його відкопано у 1988 р. Це довгий коридор з одним відгілком завдовжки 250 м по якому тече підземний струмок, місцями завглибшки понад 1 м.

У незатоплених штольнях Глибокого живуть традиційні мешканці всіх підземель — кажани (див. також пам'ятка природи «Лилики» і Залізорудна штольня XIV ст.). Для того, аби зробити перепис їхньої популяції, сюди час од часу навідуються ужгородські біологи. Окрім крилатих мишок, тут також можна зустріти саламандр, ящірок, жаб, слимаків і найрізноманітніших комах — метеликів, павуків, стоножок, жуків.

Цікаво, що штольні Глибокого — це така собі навчальна лабораторія й екзаменаційний майданчик для юних спелеологів. Саме тут вихованці спелеогуртка з Падіюну проходять свої перші практичні заняття з орієнтування й топозйомки (замальовування карти ходів печери). Проте досвідчені інструктори-спелеологи не радять людям без відповідних знань, спорядження й підготовки навідуватися до закинутих штолень. Імовірність травми, падіння каменя чи навіть нового обвалу не слід відкидати. Саме тому важливо бути обачним і знати спосіб дій у разі виникнення НП.

Туристичні місця

- поселення куштановицької культури.
- поселення давніх слов'ян VII—VIII століть
- На схилі Холмецької гори — мезолітичні місцезнаходження.
- старі закинуті штольні, у яких добували залізну руду

1. Штольня «Стаціонар» — це коридор завдовжки 40 м, розділений на 2 частини, верхню та нижню, невеликим обвальним залом та вузьким субвертикальним лазом за ним. В кінці штольня сильно звужена, в обох частинах є слабкий водотік ґрунтових вод.

2. Штольня «Лабіринтова» має 2 входи; це лабіринт досить складної, як для штолень Глибокого, конфігурації, що замикається в кільце, загальною довжиною ходів біля 300 м, без очевидних водотоків.

3. Штольня «Затоплена». Вхід у цю штольню довгий час був засипаним, та його відкопано у 1988 р. Це довгий коридор з одним відгілком завдовжки 250 м по якому тече підземний струмок, місцями завглибшки понад 1 м.

- пам'ятка природи «Лилики»
- Залізорудна штольня XIV ст.
- храм св. арх. Михайла, 1856 р.

НАЙБІЛЬШІ ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ ТГ

(з 01.01.2025 по 31.12.2025)

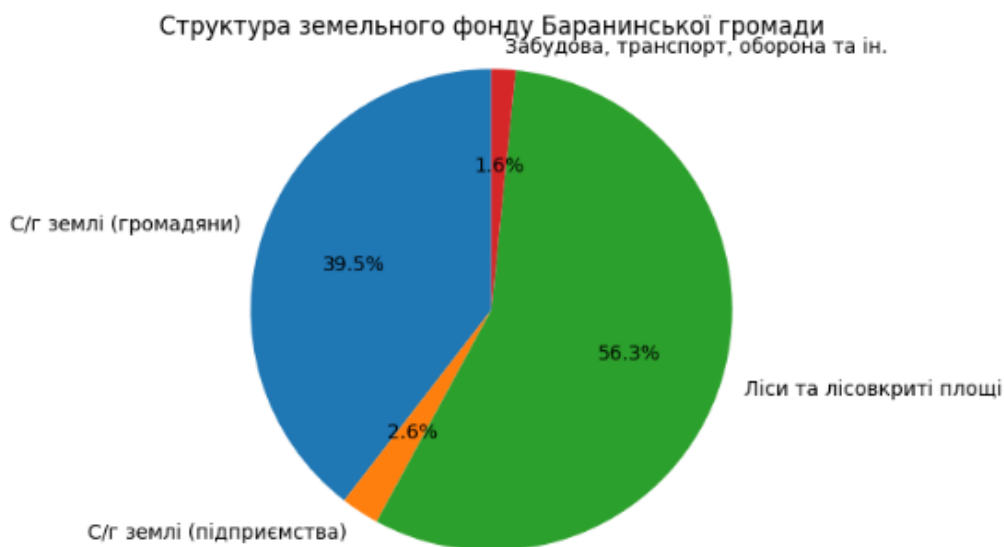
НАЙМЕНУВАННЯ	НАДХОДЖЕННЯ
ПРАТ "СНВО "ІМПУЛЬС"	87 231 806
САЛАМАНДРА-ЗАКАРПАТТЯ ТОВ	19 107 533
ТОВ САНАТОРН КОМПЛ ДЕРЕНІВСЬКА КУПІЛЬ	12 168 438
ТОВ "Золота гірка"	10 307 497
ТОВ"ЗАКАРПАТТЯЕНЕРГОЗБУТ"	9 740 118
КАНТРАНСБУД ПП	7 337 480
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «НВО "ПХЗ"»	5 310 000
ТОВ "ТЕРМАЛ-СТАР"	3 977 899
КАРАТ МОТОР, ТОВ	3 870 238
А.М.В.-КАРПАТИ ТОВ	3 258 086
Укрінтеравтосервіс-Закарпаття	3 237 160
ТОВ"АТБ-маркет"	3 030 519
СМАРТ ІНТЕЛЛІДЖЕНТ СІСТЕМ ТОВ	2 683 870
ТОВ "Мастерпласт Україна"	2 642 305
ТОВ "ІДЕАЛ М"	2 410 845
ТОВ "СЕЗ-УА"	1 370 335
ПП "ЛІГА ТРЕЙД ПЛЮС"	1 321 985
СТОВ "Агро-Лучки"	1 292 427
ТОВ "АВТОЦЕНТР-УЖГОРОД"	1 099 448
ТОВ "Ретеш"	968 237
ПП "Латекс"	957 951
ОП УЖГОРОДСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД	941 288
ТОВ "ЄВРО ДРІНК"	885 955
ТОВ "НАФТАЗАХІД"	742 829
ПП "ЛІГА ТРЕЙД ПЛЮС"	631 852
БАСАРАБ Н.О.	584 130
ДОТ"ТРЕМБІТА"УЖГ.ТЕРИТ.ПРОФСП.ОРГ.Л/З	532 464
Філія "Карпатський лісовий офіс" ДП	508 297
ЯНКОВИЧ Я. Й.	485 176
АКАЦІЯ 2013 ТОВ	478 911
ПАТ "УКРНАФТА"	472 319
Роман Віктор Вікторович	460 700
МАРТИНЧУК Я.Д.	447 429
ТОВ ДЕРЖЗЕМБАНК	439 262
ТОВ "Альянс Холдинг"	427 852

Освітній сектор В Баранинській ТГ функціонує **11** закладів дошкільної освіти (9 юридичних та 2 дошкільні підрозділи) та **11** закладів загальної середньої освіти (4 школи та 7 філій)

Показники	2022	2023	2024	2025	2026
Кількість дошкільних закладів, одиниць	11	11	11	11	11
Кількість дітей в дошкільних закладів, тис. осіб	212	214	226	232	254
Завантаженість дошкільних закладів (дітей на 100 місць)	105	106	112	111	118
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, одиниць	11	11	11	11	11
Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	919	974	913	885	876
Кількість вчителів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	105	109	104	101	96

За земельними ресурсами та станом ґрунтів

Земельний фонд Баранинської ТГ становить 162 км.кв.

Структура земельного фонду громади за категоріями земель:

Структура земель с. Ярок, с. Стрипа	Категорія земель	Площа, га
	1. Землі сільськогосподарського використання	1391,7864
	2. Землі житлової забудови в.т.ч. землі громадської забудова	83,2200
	3.Землі комерційного використання	0,1836
	5.Землі під господарськими будівлями і дворами	4,7000
	6.Землі підприємства та організації транспорту, зв'язку	11,11
	7.Землі оборони	1751,0000
	8.Ліси та інші лісовкриті площі	517,0000
	Загальна площа	3759,0000

Структура земель с. Великі Лази, с. Циганівці	Категорія земель	Площа, га
	1. Землі сільськогосподарського використання	634,568
	2. Землі житлової забудови в. т. ч. землі громадської забудова	261,025
	3.Землі комерційного використання	18,7547
	5.Землі під господарськими будівлями і дворами	115,6080
	6.Землі підприємства та організації транспорту, зв'язку	86,7083
	7.Землі оборони	892,00
	8.Ліси та інші лісо вкриті площі	1181,4

	9. Установи природоохоронного призначення	4,3755
	10. Заклади, установи, організації	21,1217
	11. Ділянки для сінокосіння та випасання худоби	100,12
	Загальна площа	2432,0000

Структура земель с. Баранинці, Барвінок, Підгорб, Довге Поле	Категорія земель	Площа, га
	Територія , всього у тому числі:	3212
	Сільськогосподарські угіддя	2539
	З них рілля:	1742
	Ліси і інші лісовкриті площі	226
	Забудовані землі	317
	Ставки	11,4

Структура земель с.Холмець	Категорія земель	Площа, га
	1. Землі сільськогосподарського використання	933.88
	2. Землі житлової забудови в. т. ч. землі громадської забудова	88.9460
	3.Землі комерційного використання	0.3425
	5.Землі під господарськими будівлями і дворами	32,9
	6.Землі підприємства та організації транспорту, зв'язку	6.2833

	7. Землі оборони	-
	8. Ліси та інші лісо вкриті площі	36,6
	9. Установи природоохоронного призначення	-
	10. Заклади, установи, організації	2,89
	11. Ділянки для сінокосіння та випасання худоби	22,2936
	Загальна площа	1124,1354

Структура земель с. Руські Комарівці, Нижнє Солотвино, Глибоке	Категорія земель	Площа, га
	1. Землі сільськогосподарського використання	2311,2436
	2. Землі житлової забудови в. т. ч. землі громадської забудова	32,7200
	3. Землі комерційного використання	20,7476
	5. Землі під господарськими будівлями і дворами	55,6329
	6. Землі підприємства та організації транспорту, зв'язку	38,6529
	7. Землі оборони	-
	8. Ліси та інші лісо вкриті площі	1554,5657
	9. Установи природоохоронного призначення	16,0000
	10. Заклади, установи, організації	18,4855
	11. Ділянки для сінокосіння та випасання худоби	171,8675
	Загальна площа	4099,6000

Містобудівна документація

Містобудівна документація с. Баранинці, Барвінок, Д.Поле, Підгорб		Рішення сесії про затвердження містобудівної документації
1	Детальний план території фрагменту індивідуальної житлової забудови мкрн. «Східний» с. Баранинці.	Рішення №4.1 8 сесії 6 скликання Баранинської сільської ради від 19 березня 2015 року
2	Генеральний план, суміщений з детальним планом територія с. Довге Поле	Рішення №3, 6 сесії 6 скликання Баранинської сільської ради від 27 грудня 2013 року
3	Детальний план території частини мікрорайону «Лазький берег» в с. Барвінок	Рішення №4 8 сесії 6 скликання Баранинської сільської ради від 19 березня 2015 року
4	Детальний план території в селі Баранинці, мкрн. «Табла-1» і «Табла-2»	Рішення №10 6 сесії 6 скликання Баранинської сільської ради від 06 серпня 2013 року
5	Генеральний план села Підгорб (1973 р.)	-

Містобудівна документація населених пунктів с. Великі Лази, Циганівці		Рішення сесії про надання дозволу на розроблення містобудівної документації с.Великі Лази, Циганівці	Рішення сесії про затвердження містобудівної документації с. Великі Лази, Циганівці
1	Генеральний план села «Нові Горяни»	-	Рішення 6 сесії 6 скликання Великолазівської сільської ради від 16 червня 2011 року с. В. Лази № 51
2	Генеральний план села Циганівці (1974 р.)	-	-

3	Корегування генерального плану частини села Великі Лази Ужгородського району (2005 р.)	-	-
4	Генплан житлового кварталу в с. Циганівці, Великолазівської сільської ради, Ужгородського району Закарпатської області	-	-
5	Генеральний план житлового кварталу в с. Циганівці	Рішення 20 сесії 5 скликання Великолазівської сільської ради від 22 грудня 2008 року с. В. Лази	-
6	Генеральний план села Великі Лази (1992р.)	-	-

Містобудівна документація населених пунктів с. Стрипа та с. Ярок		Рішення сесії про надання дозволу на розроблення містобудівної документації с. Стрипа та с. Ярок	Рішення сесії про затвердження містобудівної документації с. Стрипа та с. Ярок
1	Генеральний план, суміщений з детальним планом територія с. Ярок.	Рішення 9 сесії 6 скликання Яроцької сільської ради від 13 січня 2012 року	Рішення 16 сесії 6 скликання Яроцької сільської ради від 15 лютого 2013 року
2	Генеральний план, суміщений з детальним планом територія с. Стрипа	Рішення 23 сесії 6 скликання Яроцької сільської ради від 24 квітня 2014 року	Рішення 28 сесії 6 скликання Яроцької сільської ради від 15 січня 2015 року

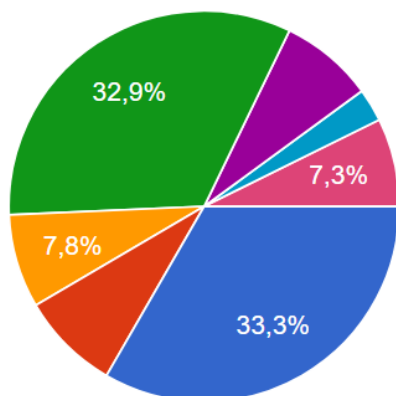
Містобудівна документація населених пунктів с. Холмець		Рішення сесії про затвердження містобудівної документації
1	Корегований генеральний план села Холмець (1992р.)	--

Містобудівна документація населених пунктів		Рішення сесії про надання дозволу на розроблення містобудівної документації	Рішення сесії про затвердження містобудівної документації
1	Генеральний план, поєднаний з детальним планом території населеного пункту села Глибоке Ужгородського району, Закарпатської області	-	Рішення XXV сесії Руськокомарівської сільської ради VII скликання №б/н від 10.05.2019 «Про затвердження генерального плану, поєднаного з детальним планом території населеного пункту села Глибоке»
2	Генеральний план поєднаний з детальним плануванням населеного пункту с.Нижнє Солотвино Ужгородського району	Рішення XXXIII позачергової сесії Руськокомарівської сільської ради VI скликання від 03.04.2015 «Про розроблення генерального плану території села Нижнє Солотвино»	Рішення VI сесії Руськокомарівської сільської ради VII скликання від 01.03.2016 «Про внесення змін в рішення 4 сесії 7 скликання від 24.12.2015 року «Про затвердження генерального плану, суміщеного з детальним планом села Нижнє Солотвино»
3	Проект генерального плану поєднаного з детальним плануванням населеного пункту Руські Комарівці Ужгородського району Закарпатської області		Рішення 25 сесії 7 скликання від 10.05.2019 «Про затвердження генерального плану поєднаного з детальним плануванням населеного пункту Руські Комарівці»

ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ БАРАНИНСЬКОЇ ГРОМАДИ

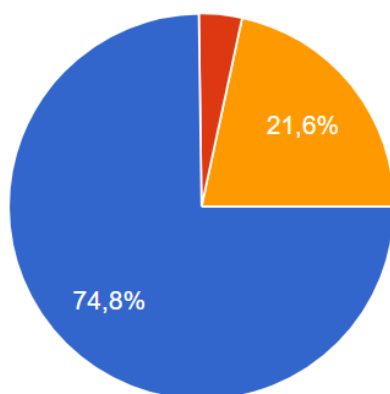
РЕСПОНДЕНТИ – 1074 ЖИТЕЛІВ ТГ

1. Яким із нижче запропонованих тверджень Ви б охарактеризували Вашу громаду?

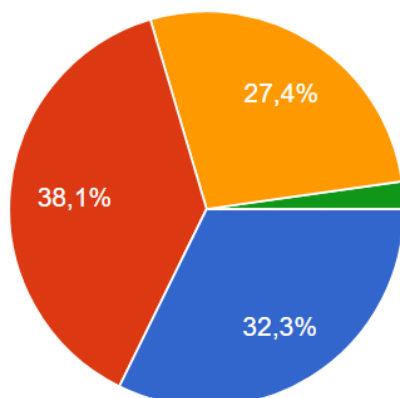
- Я хочу, щоб тут жили мої діти
- Я пишаюсь своєю громадою
- Громада, в яку приємно часом повернутись
- Громада, в якій я просто живу
- Громада на узбіччі прогресу
- Мені важко себе тут реалізувати
- Громада, в якій немає перспектив

2. Чи плануєте залишитись тут жити?

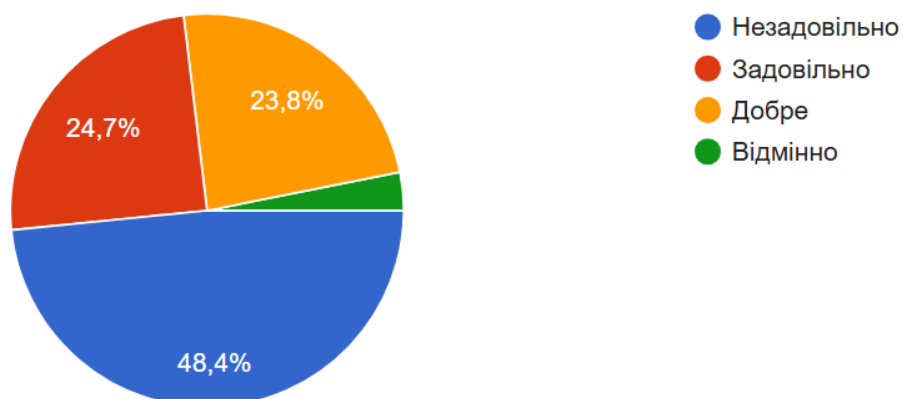
- Так
- Ні
- Важко відповісти

3. Якість комунальних послуг?

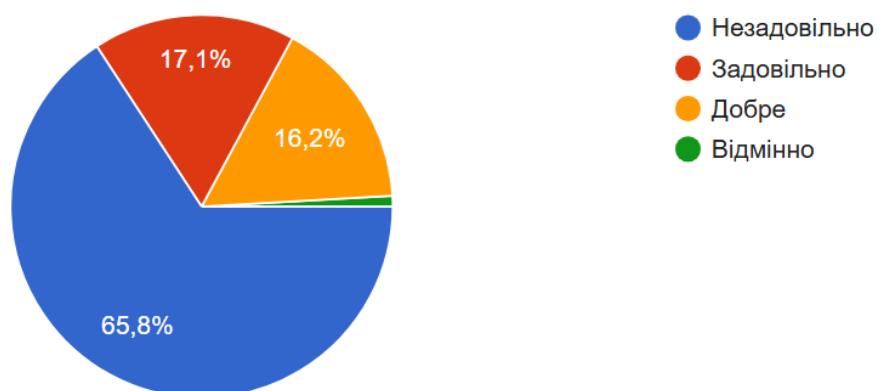

- Незадовільно
- Задовільно
- Добре
- Відмінно

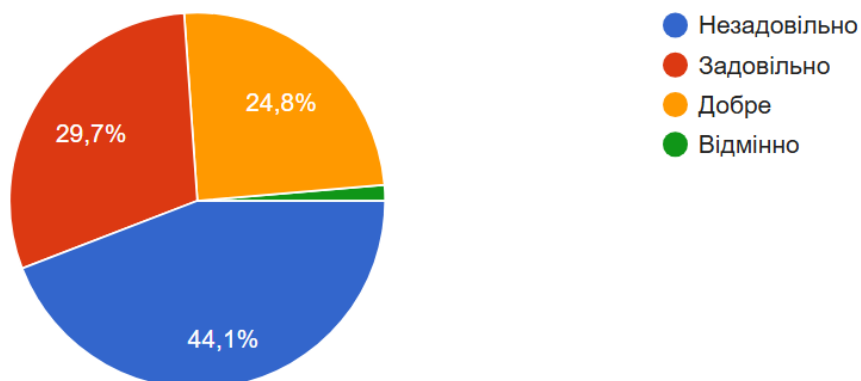
3.2 - Стан доріг в громаді?

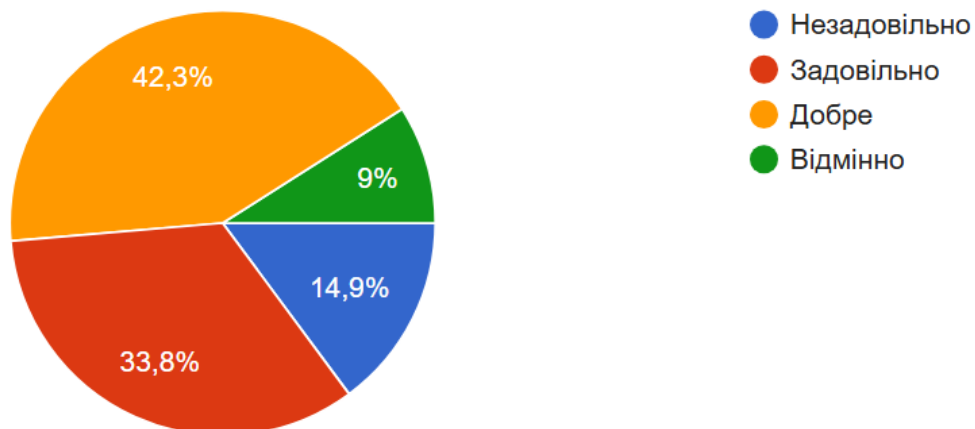
3.3 - Стан тротуарів?

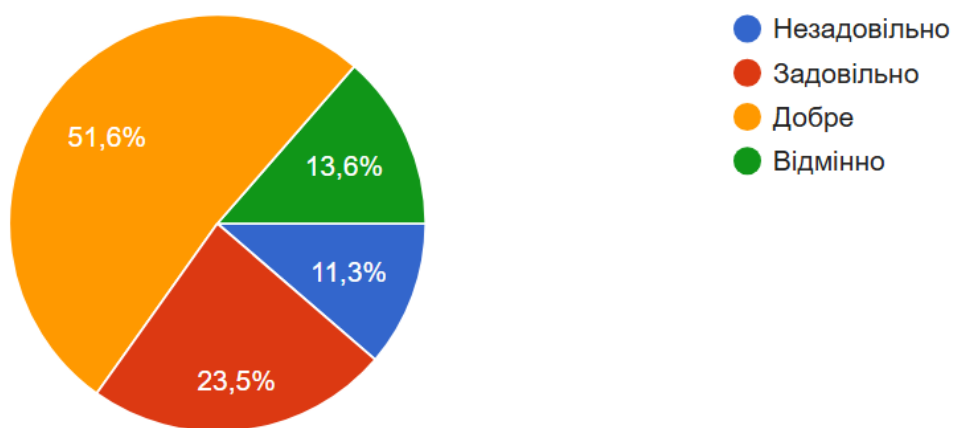
3.4 - Рівень задоволення культурних потреб?

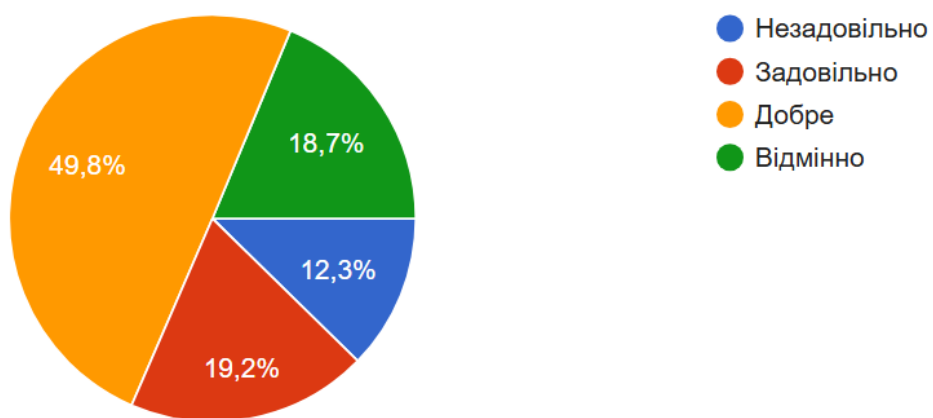
3.5 - Медичне забезпечення?

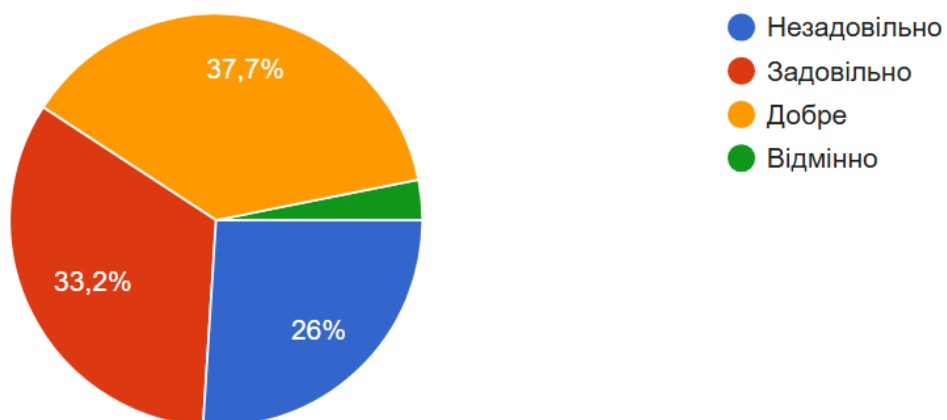
3.6 - Рівень надання освітніх послуг?

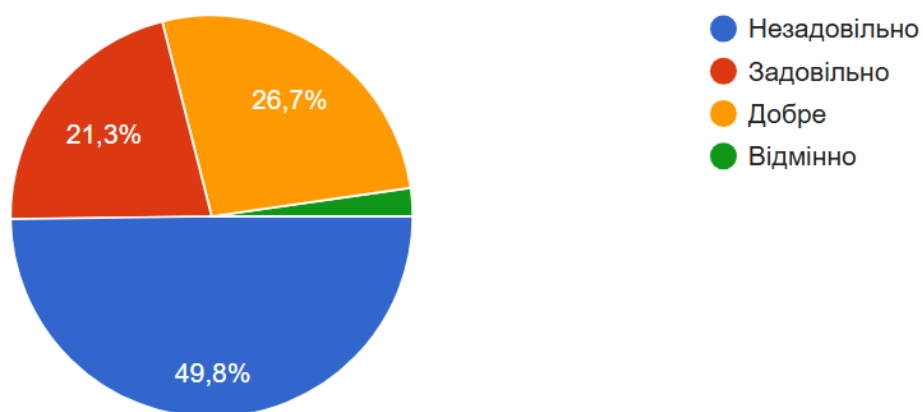
3.7 - Робота дошкільних установ?

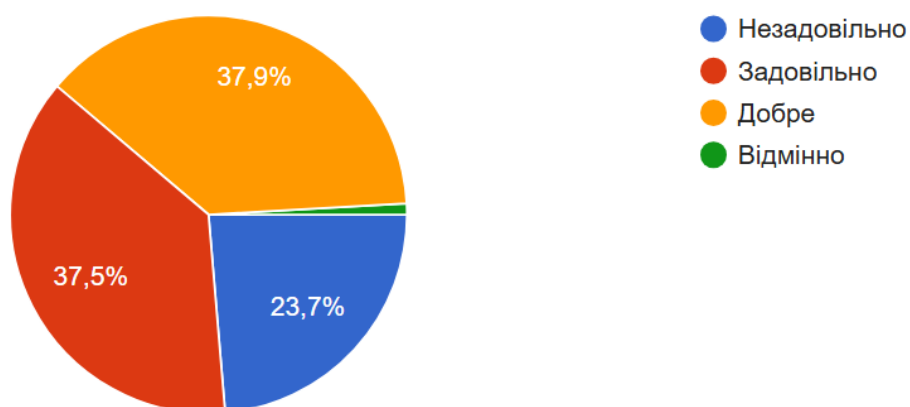
3.8 - Екологічний стан?

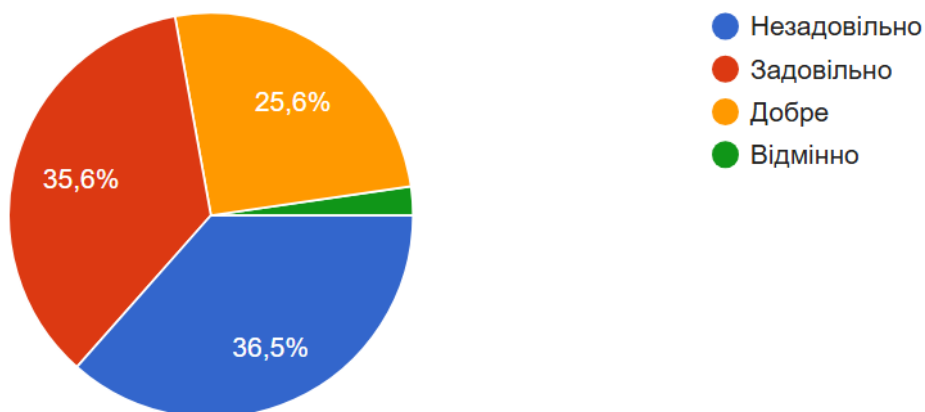
3.9 - Інфраструктура відпочинку та дозвілля?

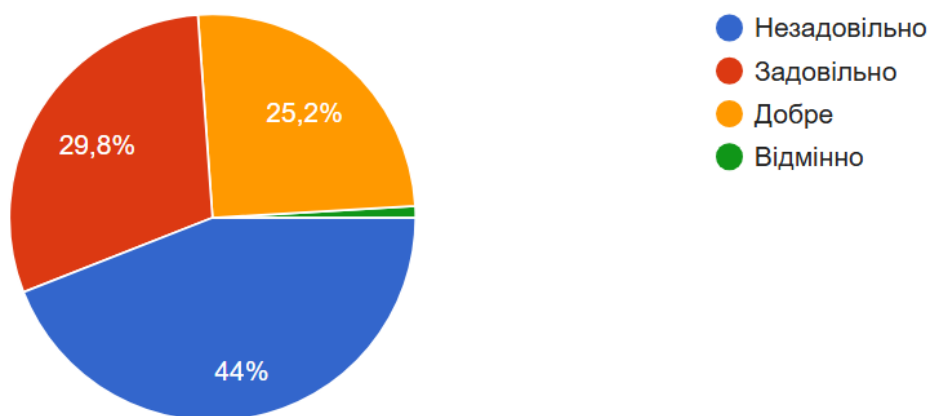
3.10 - Безпека мешканців?

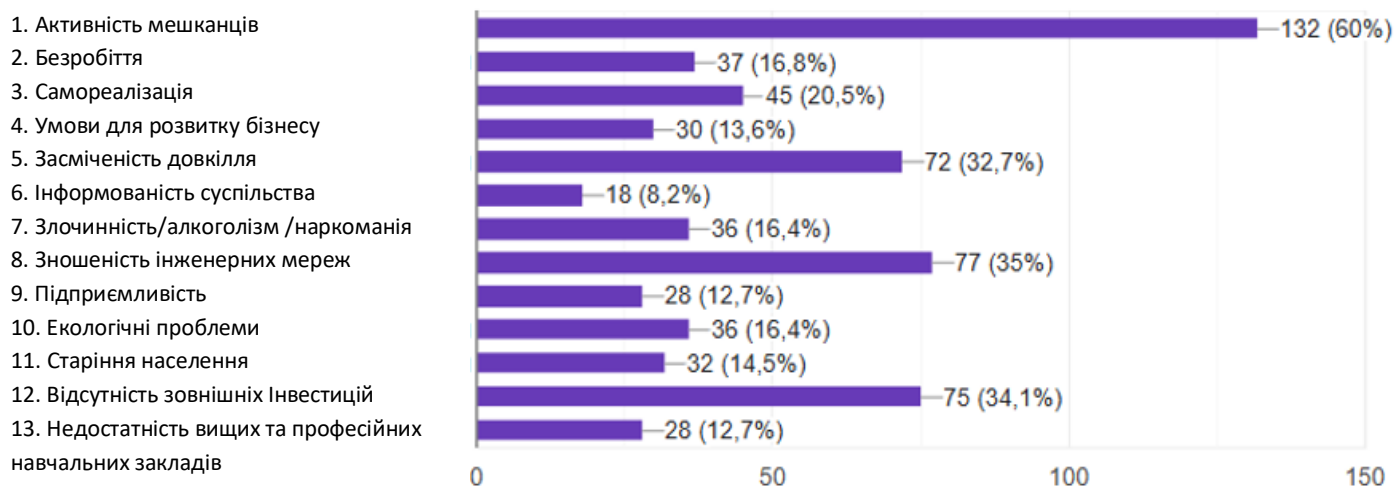
3.11 - Умови для започаткування та ведення власного бізнесу?

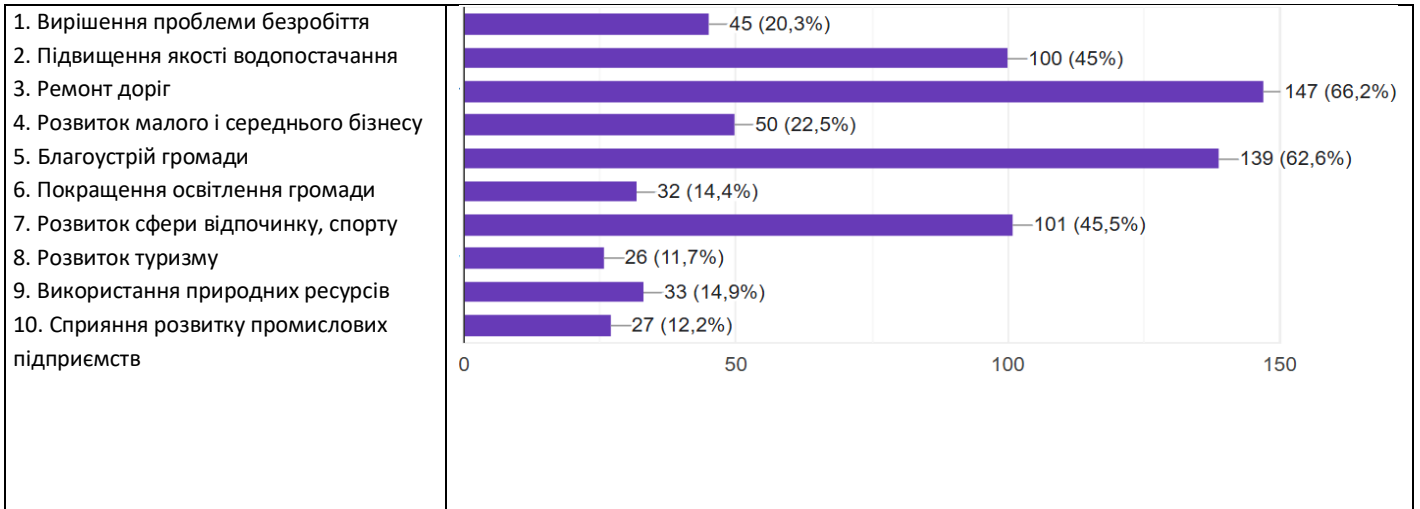
3.12 - Можливості працевлаштування?

4. Що, на Вашу думку, заважає розвитку громади (вибрати 3 основних)?

5. Виберіть три основні завдання, які необхідно здійснити для розвитку громади?

4. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ

4.1. Деякі прогнози розвитку Баранинської ТГ до 2027 року

Як вже було зазначено у вступній частині, складність аналізу соціально-економічних тенденцій, і, тим більше, їх прогнозування, для новоутворених об'єднаних територіальних громад полягає у тому, що громади як цілісні соціально-економічні системи поки що не мають своєї спільної «історії», хоча кожен населений пункт громади має свою окрему «історію». Тому, вивчаючи соціально-економічні тенденції Баранинської громади, ми розуміємо певну умовність тих даних, які складає математична сукупність даних населених пунктів. Наприклад, сумуючи статистичні демографічні дані по громаді, ми частково «губимо» специфіку якогось села, проте виходимо на певні узагальнення картини по всій громаді. Така методологія дослідження ретроспективи соціально-економічних процесів, які відбувалися на території ТГ до її юридичного визначення і фактичного становлення, доволі умовна, але іншої не існує. Тому, такий аналіз «сукупності даних», не будучи у строгому сенсі науковим, все ж дозволяє побачити якусь загальну картину, а відтак - і побудувати якісь прогнози на період планування.

Демографічні процеси відзначаються великою інерційністю, а отже, якісь значні демографічні кризи, які відбуваються в певний історичний період, відбиваються на демографічних процесах впродовж наступних десятиліть. Такою демографічною кризою в Україні був різкий спад народжуваності з середини і до кінця 1990-х років, що був спричинений різким падінням рівня життя населення.

Зараз проведемо аналіз демографічної ситуації в Баранинській громаді.

Населені пункти	Баранинці	Барвінок	Довге Поле	Підгорб	Великі Лазі	Циганівці
2017 (7535 осіб)	1870	476	591	492	1711	401
2020 (10803 осіб)	1861	489	597	476	1699	416
2025 (11978 осіб)	2377	589	583	511	1981	406

Населені пункти	Ярок	Стрипа	Холме ць	Руські Комарі вці	Нижнє Солотв ино	Глибоке
2017 (7535 осіб)	619	467	908	-	-	-
2020 (10803 осіб)	608	455	922	1824	874	586
2025 (11978 осіб)	642	459	987	1997	867	574

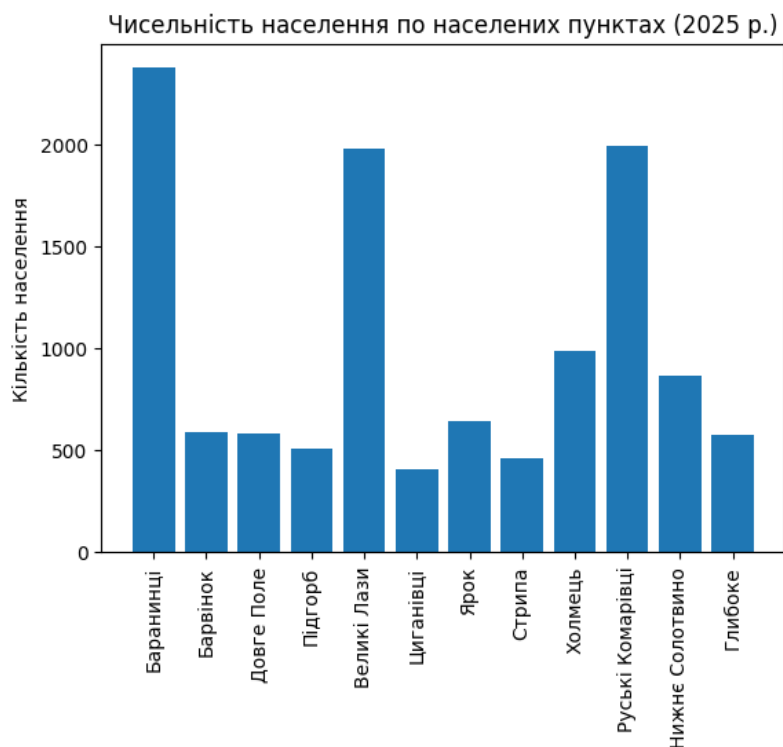
Діаграма динаміки чисельності населення (2017–2025)

- Показує **стале зростання населення громади**
- Добре ілюструє ефект адміністративного укрупнення та міграційних процесів

Стовпчикова діаграма чисельності населення по населених пунктах (2025 р.)

- Чітко виділяє опорні населені пункти:
 - Баранинці
 - Руські Комарівці
 - Великі Лази
- Дає можливість обґрунтувати пріоритетність інфраструктурних інвестицій

Розподіл населення за віком у населених пунктах Баранинської громади

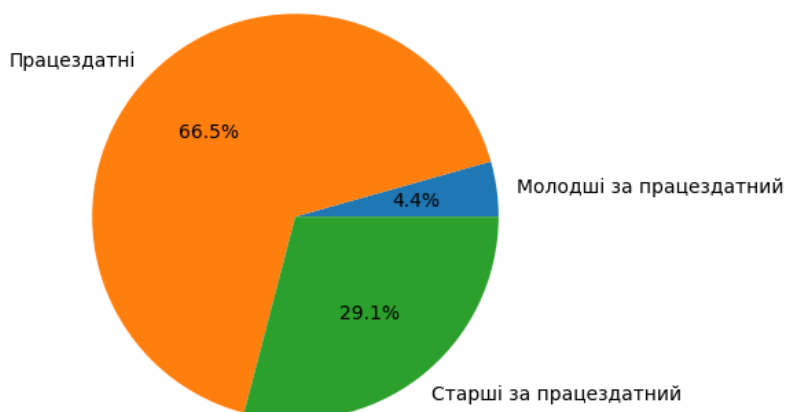
Показники	Баранинці	Барвінок	Підгорб	Довге Поле	Холмець	Великі Лази
Населення у віці:						
молодшому за працездатний	93	28	20	23	38	77
Працездатному	1372	301	295	336	569	1143
старшому за працездатний	553	153	119	136	231	462
Діти дошкільного віку	121	36	26	30	50	101
Діти шкільного віку	238	71	51	58	99	198

Показники	Циганівці	Стрипа	Ярок	Руські Комарівці	Глибке	Нижнє Солотвино
Населення у віці:						
молодшому за працездатний	14	18	25	78	22	31
Працездатному	213	265	370	1152	331	455
старшому за працездатний	124	107	150	465	135	262
Діти дошкільного віку	19	23	33	102	29	40
Діти шкільного віку	36	46	64	200	57	79

Кругова діаграма вікової структури населення

- Працездатні — **≈66,5 %**
- Старші за працездатний вік — **≈29,1 %**
- Молодші за працездатний — **≈4,4 %**

Вікова структура населення Баранинської громади

Ретроспективний аналіз чисельності дітей дошкільного та шкільного віку в Баранинській територіальній громаді (у межах шестирічного періоду)

1. Методологічне пояснення

Ретроспективний аналіз у межах шести років здійснено на основі:

- наявної вікової структури населення станом на 2025 рік;
- переходу дітей із дошкільної вікової групи до шкільної;
- оцінки змін чисельності відповідних вікових когорт у часі.

Шестирічний період обрано з огляду на:

- тривалість дошкільного віку;
- середній цикл формування учнівського контингенту початкової школи;
- практику стратегічного та освітнього планування.

2. Діти дошкільного віку: ретроспектива (6 років)

Загальна динаміка

Упродовж останніх шести років у громаді спостерігається:

- відносна стабільність чисельності дітей дошкільного віку;
- відсутність різких коливань, що свідчить про помірний рівень народжуваності;
- поступове зменшення чисельності молодших когорт у порівнянні з попередніми роками.

Це вказує на те, що шість років тому народжувалося дещо більше дітей, ніж у пізніші роки аналізованого періоду.

3. Просторові особливості

Протягом шестирічного періоду:

- найбільша кількість дітей дошкільного віку стабільно зосереджувалася у Баранинцях, Великих Лазах та Руських Комарівцях;
- у малих селах громади чисельність дошкільників залишалася низькою та нестійкою, що свідчить про слабке демографічне відтворення;
- у частині населених пунктів фіксувалася тенденція до скорочення наповнюваності дошкільних груп.

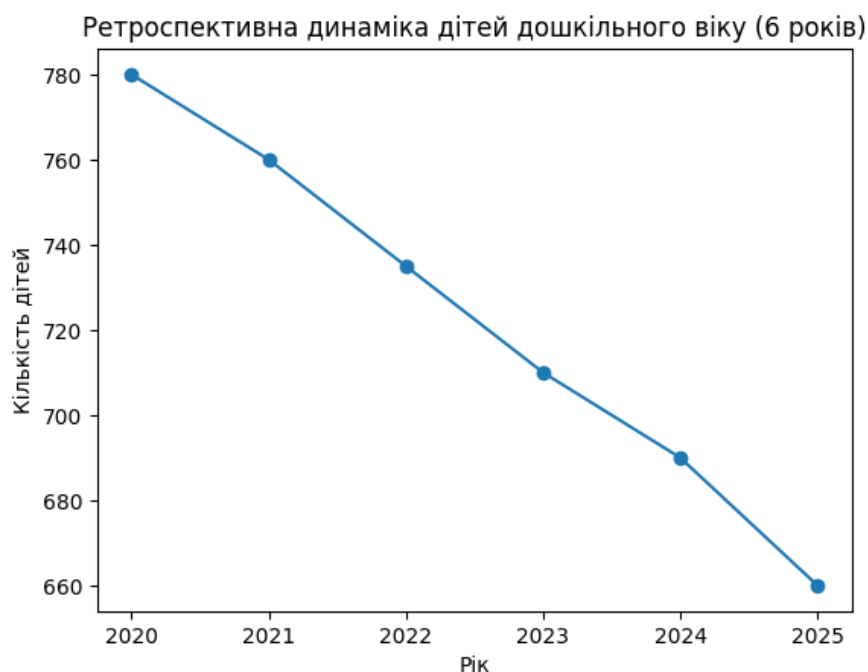
4. Діти шкільного віку: ретроспектива (6 років)

Динаміка контингенту

Ретроспективний аналіз показує, що упродовж останніх шести років:

- чисельність дітей шкільного віку залишалася відносно стабільною;
- основу шкільного контингенту становили діти, які народилися у період вищої народжуваності, ніж у наступні роки;
- у великих населених пунктах зберігалася достатня наповнюваність класів.

Разом з тим, у другій половині аналізованого періоду спостерігається повільне зменшення чисельності учнів, що є наслідком зниження народжуваності у попередні роки

Взаємозв'язок дошкільної та шкільної вікових груп

Аналіз переходу дошкільних когорт у шкільні протягом шестирічного періоду свідчить, що:

- кожна наступна шкільна когорта є менш чисельною, ніж попередня;
- чисельність дітей дошкільного віку не повністю компенсує вибуття старших учнів;
- у середньостроковій перспективі можливе зменшення наповнюваності перших класів.

Це є чітким індикатором звуженого демографічного відтворення.

Нижче наведено прогнозу динаміку чисельності населення Баранинської територіальної громади до 2027 року

Вихідні дані та методичні підходи

Прогноз сформовано на основі:

- фактичної чисельності населення громади у 2017, 2020 та 2025 роках;
- аналізу динаміки природного та міграційного руху населення;
- інерційного сценарію розвитку демографічних процесів, що є базовим для стратегічного планування.

У 2017–2020 роках чисельність населення громади зростає суттєво, що було зумовлено адміністративно-територіальними змінами та міграційними процесами. У період 2020–2025 років темпи приросту населення сповільнилися, що свідчить про перехід громади до стадії демографічної стабілізації.

Рік	Чисельність населення, осіб	Зміна до попереднього року
2025 (базовий)	11 978	—
2026 (прогноз)	~12 080	+100
2027 (прогноз)	~12 170–12 200	+90–120

Очікувана динаміка:

- середньорічний темп зростання – близько **0,8–1,0 %**;
- загальне збільшення чисельності населення до 2027 року – **до 200–220 осіб**.

Якісна оцінка прогнозу

- Основним чинником зміни чисельності населення залишатиметься міграційний приріст, зокрема за рахунок близькості до обласного центру та житлової привабливості громади.
- Природний приріст населення матиме обмежений вплив через зниження народжуваності та поступове старіння населення.
- Вікова структура характеризуватиметься:
 - відносною стабільністю чисельності працездатного населення;
 - поступовим зростанням частки осіб старшого віку;
 - помірним скороченням частки дітей і молоді.

Стратегічний висновок

До 2027 року Баранинська територіальна громада характеризуватиметься **стабільною або помірно зростаючою чисельністю населення** без різких демографічних коливань. Така динаміка створює передумови для прогнозованого розвитку соціальної, житлово-комунальної та транспортної інфраструктури, а також для планування ринку праці, освітніх і медичних послуг у середньостроковій перспективі.

4.2. Сценарії розвитку Баранинської територіальної громади (актуалізація на 2026 рік)

Сценарне моделювання залишається ключовим інструментом стратегічного управління розвитком громади в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища. Актуалізація сценаріїв станом на 2026 рік здійснена з урахуванням воєнного стану в Україні, наслідків повномасштабної збройної агресії РФ, трансформацій державної регіональної політики, фінансової децентралізації, а також змін соціально-економічної ситуації в Закарпатській області.

Сценарій розглядається як імовірна логіка розвитку подій за певної сукупності зовнішніх та внутрішніх факторів. Для Баранинської ТГ, яка функціонує в безпосередній близькості до обласного центру та в умовах зростання міграційного навантаження, сценарії відображають насамперед здатність громади адаптуватися до кризових викликів та використати можливості післявоєнного відновлення.

У стратегічному горизонті до 2027 року розглядаються два базові сценарії розвитку: інерційний (стримано-негативний) та модернізаційний (адаптивно-відновлювальний).

Інерційний сценарій розвитку (стримано-негативний)

Інерційний сценарій передбачає збереження наявних негативних або обмежувальних тенденцій за відсутності системних змін у державній політиці та на місцевому рівні. Розвиток громади відбувається переважно за рахунок інерційних процесів, без формування стійких драйверів зростання.

Базові припущення – національний рівень:

- Воєнні дії тривають або переходять у фазу затяжного протистояння.
- Значна частка державного бюджету спрямовується на сектор безпеки й оборони, що обмежує інвестиції в розвиток.
- Темпи економічного зростання залишаються низькими або нестабільними.
- Інфляційні процеси та тарифне навантаження знижують реальні доходи населення.
- Інвестиційна привабливість країни відновлюється повільно.

Базові припущення – місцевий рівень:

- Зберігається трудова міграція працездатного населення за кордон.
- Підприємницький клімат покращується повільно через обмежені ресурси громади.
- Доходи місцевого бюджету зростають незначними темпами.
- Інфраструктурні проєкти реалізуються фрагментарно.
- Туристичний та рекреаційний потенціал громади використовується частково.

Очікувані результати інерційного сценарію:

- Скорочення або стагнація чисельності населення.
- Збереження диспропорцій розвитку між населеними пунктами громади.
- Обмежене створення нових робочих місць.
- Поступове зношення інженерної та соціальної інфраструктури.
- Відсутність кумулятивного ефекту від бюджетних інвестицій.

Модернізаційний сценарій розвитку (адаптивно-відновлювальний)

Модернізаційний сценарій ґрунтується на припущенні поступової стабілізації безпекової ситуації та активного включення України в процеси післявоєнного відновлення за підтримки міжнародних партнерів. Громада виступає активним суб'єктом розвитку, формуючи власні конкурентні переваги.

Базові припущення – національний та регіональний рівень:

- Відбувається стабілізація безпекової ситуації та запуск програм відновлення.
- Реалізуються реформи у сфері регіонального розвитку, місцевих фінансів і просторового планування.
- Активізується державна та міжнародна підтримка інфраструктурних і соціальних проєктів.
- Поступово зростає інвестиційна привабливість регіонів, зокрема прикордонних територій.

Базові припущення – місцевий рівень:

- Громада оновлює стратегічні та містобудівні документи розвитку.
- Формуються «якірні» проєкти економічного зростання (переробка, логістика, МСП).
- Підвищується ефективність управління земельними та майновими ресурсами.
- Залучаються державні субвенції, кошти ДФРР та міжнародної технічної допомоги.
- Розвиваються рекреаційні, туристичні та аграрні напрями.

Очікувані результати модернізаційного сценарію:

- Стабілізація демографічної ситуації та поступове повернення частини населення.
- Зростання кількості робочих місць і доходів населення.
- Покращення стану транспортної, інженерної та соціальної інфраструктури.
- Формування позитивного інвестиційного іміджу громади.
- Підвищення якості життя та доступності публічних послуг.

4.3. Актуалізоване стратегічне бачення розвитку Баранинської територіальної громади (2026 рік)

Баранинська територіальна громада – стійка до викликів, безпечна та адаптивна громада, інтегрована в простір обласного центру Закарпаття, з диверсифікованою економікою, розвинутим малим і середнім бізнесом, сучасною інфраструктурою та комфортним середовищем для проживання, праці й інвестицій. Громада, орієнтована на відновлення, людський капітал, екологічну відповідальність і партнерство з державою та міжнародними інституціями.

4.4 Соціально-економічний та SWOT-аналіз

Відправний пункт розробки Стратегії – інвентаризація статистичних даних. Стратегічний аналіз є чимось більшим від розгляду статистичних показників, оскільки передбачає також оцінку структурних, політичних, економічних та соціальних умов. У цьому сенсі кількісно-емпіричний аспект має тісний зв'язок з якісними аспектами.

Після аналізу ситуації аналізувався потенціал громади. В основу методики виконання цієї роботи було покладено SWOT-аналіз. На практиці робоча група визначала сильні сторони громади, можливості розвитку, слабкі сторони та зовнішні загрози.

Виявлені сильні і слабкі сторони, можливості і загрози формують чітке уявлення про поточну ситуацію, проблеми та потенціал розвитку регіону, а отже є містком між соціально-економічним аналізом та Стратегією, причому орієнтація Стратегії та основні елементи стратегічних цілей наприкінці цього етапу стали очевидними.

SWOT/TOWS-аналіз Баранинської об'єднаної територіальної громади (за результатами засідання робочої групи 02.11.2025 року)

Фактори SWOT Баранинської громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
⊕ Близькість до м. Ужгород — адміністративного, освітнього та економічного центру Закарпаття. ⊕ Розташування біля міжнародних кордонів з Угорщиною (26 км) та Словаччиною (15 км) — сильний потенціал транскордонних проєктів, логістики, інвестицій. ⊕ Присутність важливої транспортної артерії — автодороги міжнародного значення М-06. ⊕ Приватна забудова в затишній для проживання місцевості ⊕ Значні площі земель, придатних для високопродуктивного садівництва, виноградарства та плодоовочівництва. ⊕ Наявні природні ресурси: термальні та мінеральні води, каолінові поклади, андезити, що можуть стати основою для переробної промисловості або рекреаційних об'єктів . ⊕ Екологічно чиста територія громади, наявні значні лісові масиви для розвитку рекреації (особливо Яроч, Стрипа). ⊕ Наявність авторечового ринку «Краснодонці» та міського сміттєзвалища як об'єктів економічної активності. ⊕ Потужні об'єкти історії та рекреації: Палац Плотені з парком, готельно-оздоровчі комплекси «Золота Гора», «Деренівська Купіль» та «Термал Стар» з термальними басейнами, старі штольні XV-XIXст., садиби зеленого туризму.	⊖ Недостатньо розвинені мережі водопостачання та водовідведення у більшості населених пунктів. ⊖ Погана якість доріг у частині сіл громади. ⊖ Низький рівень інфраструктури за межами адміністративного центру. ⊖ Частина житлової забудови не введена в експлуатацію, що створює проблеми для планування та бюджету. ⊖ Розпорошеність населених пунктів (декілька сіл у складі громади) — ускладнює надання послуг і потребує більших витрат на інфраструктуру. ⊖ Відсутність актуальних генеральних планів, інвентаризації земель та просторового планування, що суттєво ускладнює розвиток громади, планування і залучення інвесторів. ⊖ Відсутність дієвих механізмів заохочення розвитку підприємництва та допомоги фермерству. ⊖ Неефективна робота комунальної служби. ⊖ Неефективне використання земель с/г призначення та недостатня підтримка фермерства. ⊖ Відсутні дієві механізми стимулювання підприємництва та підтримки молоді. ⊖ Значна частина населення демонструє низьку ініціативність, що ускладнює розвиток громадських проєктів. ⊖ Недостатня кількість культурних подій, фестивалів, промоційних заходів.

⊕ Близькість до природної локації «Анталовецька поляна», яка має великий туристичний та екологічний потенціал. ⊕ Єврейська культурна спадщина та унікальні технічні об'єкти, як «чеський водопровід». ⊕ Стабільне зростання чисельності населення ⊕ Наявність спорткомплексів (2) та басейнів (4) — важливий елемент якості життя. ⊕ Затишна приватна забудова, приваблива для молодих сімей (сильна сторона в контексті субурбанізації навколо Ужгорода). ⊕ Міжнародні партнерські контакти (партнерські зв'язки з населеними пунктами за кордоном). ⊕ Професійна управлінська команда ⊕ Можливість ефективного та раціонального використання спільних можливостей з обласними та районними структурами, а також сусідніми територіальними громадами. ⊕ Надання якісних адміністративних послуг через ЦНАП та віддалені робочі місця.	⊖ Залежність частини населення від сільського господарства та сезонної зайнятості. ⊖ Недостатньо розвинута мережа садиб зеленого сільського туризму, попри великий потенціал ⊖ Часткова відсутність інтегрованих туристичних маршрутів, бренду громади, маркетингової стратегії.
Можливості	Загрози
⊕ Участь у програмах міжнародної технічної допомоги (ENI CBC, INTERREG, USAID, DOBRE тощо). ⊕ Підвищення інвестиційної привабливості Закарпаття в тому числі Баранинської ТГ завдяки геоекономічному розташуванню. ⊕ Можливість формування спільних проєктів з Угорщиною та Словаччиною: туризм, інфраструктура, екологія. ⊕ Закінчення війни та продовження євроінтеграційних процесів сприятиме зростанню зацікавленості інвесторів. ⊕ Зростання глобального попиту на продовольство може стимулювати розвиток АПК у громаді. ⊕ Розвиток переробних підприємств на базі місцевих природних ресурсів (мінеральні води, андезити, каолін). ⊕ Субурбанізація навколо Ужгорода стимулює попит на житло, послуги, логістику, малий бізнес. ⊕ Розвиток малого та середнього бізнесу поруч з Ужгородом. ⊕ Створення кластерів агропереробки, логістики, ремесел. ⊕ Цифровізація та інвестиції в інфраструктуру. ⊕ Реформування системи освіти та охорони здоров'я в громаді. ⊕ Зростання популярності зеленого та сільського туризму серед українських і європейських туристів.	⊖ Продовження або замороження війни з росією. ⊖ Високі темпи міграції населення за кордон — ризики втрати кваліфікованих кадрів ⊖ Нестабільність національної валюти, інфляційні ризики. ⊖ Високий рівень корупції в державі. ⊖ Високе податкове навантаження на бізнес. ⊖ Невдале реформування освітньої та медичної галузі. ⊖ Реєстрація бізнесу в м. Ужгород, а не в громаді, зменшує надходження до бюджету. ⊖ Висока залежність від агломерації може послабити внутрішню економічну динаміку громади ⊖ Можливі зміни у державній бюджетній політиці, що можуть обмежити фінансову самостійність громад. ⊖ Спротив реформам місцевого самоврядування (національний, регіональний, місцевий рівень). ⊖ Ризик згортання реформ та зменшення підтримки ТГ.

⊕ Можливість створення бренду громади та розвитку спеціалізованих туристичних напрямків: – історико-культурний туризм – винний та гастротуризм – термально-лікувальний туризм – активний туризм (веломаршрути, походи, рекреація) ⊕ Децентралізація створює можливості для залучення інвестицій у соціальну інфраструктуру. ⊕ Державна фінансова підтримка ТГ у межах різних грантових і субвенційних програм	
---	--

Порівняльні переваги, виклики та можливі ризики для Баранинської громади

Порівняльні (конкурентні) переваги (визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

Баранинська територіальна громада демонструє комплекс переваг, що суттєво підсилюють її позиції серед громад Закарпаття та прикордонних регіонів.

- **Близькість до м. Ужгород** та інтегрованість у його економічний і трудовий ринок.
- **Розташування біля міжнародних кордонів** з Угорщиною та Словаччиною, що створює прямі можливості для транскордонної кооперації.
- **Наявність міжнародної автодороги М-06**, що формує потужний логістичний коридор.
- Наявність **термальних і мінеральних вод, каоліну та андезитів**, що відкриває перспективи переробних і рекреаційних індустрій.
- **Екологічно чисте середовище**, значні лісові масиви й близькість до Анталовецької поляни.
- Сильні туристичні активи: **Палац Плотені, “Деренівська Купіль”, “Золота Гора”, “Термал Стар”**, історико-культурні та природні об’єкти.
- **Стабільне зростання населення**, популярність громади серед молодих родин (субурбанізація).
- Наявність **розвинених спортивних і рекреаційних об’єктів**, що підвищує якість життя.
- Працюючий **ЦНАП**, партнерські міжнародні контакти, досвід управлінської команди.
- Значні площі земель для **садівництва, виноградарства, овочівництва**.
- Активи економічної діяльності: **авторечовий ринок “Краснодонці”, сміттєзвалище (як база для майбутнього полігону/переробки)**.
- Потенціал розвитку кластерів: агропереробка, логістика, туризм.
- Прогнозоване продовження євроінтеграційних процесів та реформ в Україні сприятиме покращенню бізнес-клімату та зростанню зацікавленості інвесторів до України.
- Серед населення України та Європи зростає популярність сільського зеленого туризму, чим може скористатися Баранинська громада, яка розташована поряд із м.Ужгород, має пам’ятки історії та архітектури, мальовничу природу.
- Зростання попиту на продовольство на світовому ринку може привабити інвесторів в аграрний сектор на сільських територіях громади, стимулюватиме розвиток наявних у

громаді підприємств виробників та переробників агропродукції, а також харчової промисловості.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

Структурні або управлінські проблеми, що потребують рішень для повноцінної реалізації потенціалу.

- Недостатньо розвинені системи **водопостачання та водовідведення**.
- **Незадовільний стан доріг** у ряді населених пунктів.
- Низький рівень інфраструктури поза адміністративним центром.
- **Відсутність актуальних генеральних планів**, інвентаризації земель та комплексного просторового плану.
- Дефіцит упорядкованої забудови та проблеми з житлом, що не введене в експлуатацію.
- Розпорошеність поселень, що підвищує вартість інфраструктурних рішень.
- Відсутність дієвих програм підтримки **малого бізнесу та фермерства**.
- Неефективне використання сільськогосподарських земель.
- Частина бізнесу реєструється **поза межами громади**, що зменшує доходи бюджету.
- Низька ініціативність частини населення.
- Недостатня кількість культурних заходів і маркетингових активностей.
- Обмежена кількість садіб зеленого туризму та відсутність інтегрованих туристичних маршрутів.

Потенційні ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

Ризики можуть уповільнити розвиток громади або зменшити ефективність реалізації стратегічних рішень.

- **Продовження або замороження війни**, міграція населення, втрата кадрів.
- Нестабільність макроекономічних умов, інфляція, коливання курсу.
- Високий рівень корупції в державі.
- Можливі зміни бюджетної політики, що обмежать фінансову спроможність громад.
- Ризики згорання реформ децентралізації або спротив реформам.
- Високе податкове навантаження на бізнес.
- Невдала реформа освіти чи медицини може погіршити якість людського потенціалу.
- Висока залежність від агломерації Ужгорода може послабити внутрішній розвиток громади.
- Тривала трудова і сімейна міграція, що може призвести до:
 - старіння населення,
 - дефіциту кваліфікованої робочої сили,
 - зменшення економічної активності громади.

Узагальнена оцінка переваг та викликів

Баранинська громада належить до найбільш перспективних periurbanістичних територій Закарпаття. Її конкурентні переваги формують значний економічний, рекреаційний і транскордонний потенціал. Однак для його реалізації необхідно вирішити критичні управлінські та інфраструктурні виклики, а також мінімізувати зовнішні ризики через цільове планування, актуалізацію документації, розвиток бізнес-середовища та інституційне зміцнення громади.

Порівняльна аналітична матриця розвитку Баранинської територіальної громади (SWOT-матриця)

Категорія	Зміст	Порівняльний вплив на розвиток громади
Сильні сторони (S)	- Вигідне розташування біля Ужгорода, кордонів з ЄС, автошляху М-06. - Потужний рекреаційний потенціал: термальні води, природні ресурси, туристичні комплекси. - Зростання населення, привабливість для молодих родин. - Наявність земресурсів для садівництва, агробізнесу. - Діючі ЦНАП, міжнародні партнерства, професійна управлінська команда.	Високий позитивний вплив. Формують конкурентність громади в регіоні, сприяють інвестиціям, розвитку туризму, рекреації та малого бізнесу.
Слабкі сторони (W)	- Нерозвинені мережі водопостачання та водовідведення. - Погані дороги в окремих селах. - Відсутність генпланів і комплексного просторового планування. - Неефективність комунальних служб. - Низька підтримка бізнесу та фермерства. - Недорозвинені туристичні маршрути та культурні події.	Середній/високий негативний вплив. Стримують інвестиції, ускладнюють територіальне планування, зменшують туристичну привабливість і конкурентоздатність громади.
Можливості (O)	- Програми міжнародної технічної допомоги (ENI CBC, INTERREG, USAID тощо). - Транскордонні проєкти з Угорщиною та Словаччиною. - Післявоєнна економічна активізація та євроінтеграція. - Розвиток агропереробки, туризму, логістики.	Високий позитивний ефект за умови використання. Можуть прискорити інфраструктурну модернізацію, сформувати туристичні кластери, підвищити бюджетні надходження.

	• Зростання попиту на зелений та оздоровчий туризм. • Цифровізація та інфраструктурні інвестиції.	
Загрози (Т)	• Продовження війни, міграція населення, втрата кадрів. • Нестабільність фінансів, інфляція, валютні ризики. • Висока залежність від економіки Ужгорода. • Можливі зміни державної бюджетної політики. • Високе податкове навантаження на бізнес. • Ризик згорання реформ та зниження підтримки ТГ.	Високий негативний вплив. Створюють ризики уповільнення розвитку, втрати інвестицій та людського потенціалу.

Матриця стратегічних напрямів (TOWS-аналіз)

Комбінація	Стратегічний зміст	Пропоновані дії
S-O (використання сильних сторін для реалізації можливостей)	Максимальне використання географічних, туристичних і природних ресурсів для транскордонних проєктів і залучення інвестицій.	• Розвиток кластеру термально-оздоровчого туризму. • Подання заявок у INTERREG/ENI CBC. • Розвиток логістичних об'єктів уздовж М-06. • Створення бренду громади.
S-T (мінімізація загроз за рахунок сильних сторін)	Зміцнення стійкості громади, підвищення економічної автономності.	• Підтримка внутрішнього МСБ. • Розвиток місцевої переробки та агровиробництва. • Стимулювання реєстрації бізнесу у громаді. • Розширення туристичної та курортної інфраструктури.
W-O (мінімізація слабких сторін через використання можливостей)	Залучення зовнішнього фінансування та партнерств для вирішення інфраструктурних та управлінських проблем.	• Оновлення просторової документації за грантові кошти. • Реконструкція водних та дорожніх мереж за програмами державної підтримки. • Створення програм підтримки фермерства та МСБ. • Розвиток культурних і туристичних продуктів.
W-T (захист від загроз через подолання слабких сторін)	Зменшення вразливості громади шляхом внутрішнього зміцнення інфраструктури та інституцій.	• Підвищення ефективності комунальних служб. • Удосконалення бюджетного планування та адміністрування доходів. • Створення антикризових і резервних програм громади.

		• Зменшення залежності від агломерації через розвиток локальної економіки.
--	--	--

5. Стратегічні та операційні цілі Стратегії

Оскільки головним об'єктом спрямування стратегічних зусиль місцевого розвитку є людина і якість її життя, під час розробки Стратегії було ухвалено рішення сформулювати стратегічне Бачення розвитку громади:

Баранинська громада – самобутня, перспективна, екологічно чиста, інвестиційно приваблива громада з розвинутою інфраструктурою, яка межує з обласним центром Закарпаття. Громада економічно активних людей, підприємств, фермерів і підприємців, де легко відкрити та вести свій бізнес. Туристично-приваблива з розвинутим сільським господарством та торгівлею громада з якісними та доступними комунальними, медичними, освітніми та адміністративними послугами. Громада щирих і привітних людей в якій забезпечуються права національних меншин, затишна і комфортна для проживання, бізнесу і відпочинку.

Стратегія пропонує обрати реалістичний сценарій розвитку громади, що передбачає гармонізацію усієї її території. Це можливо за умов збереження та розвитку інфраструктури усієї території громади.

Обрані Стратегією стратегічні цілі – спосіб досягнення стратегічного Бачення. Їх визначення обумовлено, з одного боку, повноваженнями учасників розробки і впровадження Стратегії, з іншого боку, – наявністю політичної волі та інструментів впливу. Стратегічне Бачення досягатиметься через наступні цілі:

Стратегічна ціль 1	Розвиток економічного потенціалу
Стратегічна ціль 2	Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів
Стратегічна ціль 3	Ефективне управління громадою

Базуючись на результатах соціально-економічного аналізу, SWOT/TOWS-аналізу та висновках, члени робочої групи обрала як базову динамічну (конкурентну стратегію), яка передбачає формування конкурентних переваг громади шляхом мінімізації впливу на розвиток слабких сторін за допомогою можливостей, які зараз виникають в нашій країні та у світі. При цьому громада повинна максимально використати свої сильні сторони.

Таким чином були обрані три головні сфери зосередження зусиль на розвиток Баранинської ТГ

1. Розвиток економічного потенціалу, оскільки процеси трансформації економіки нашої держави та наявний у громади потенціал надають широкі можливості для розвитку цієї сфери. Особливо актуальним є розвиток туристичної і рекреаційно-оздоровчої сфер, оскільки наявний у громади рекреаційно-туристичний потенціал та підприємницька ініціатива надають широкі можливості для розвитку цієї сфери.

2. Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів, оскільки окремі населені пункти явно відстають від с. Баранинці, Барвінок в розвитку інфраструктури, освітніх та медичних закладів. Сучасна інфраструктура є важливою передумовою для залучення інвестицій, а якісна медицина та освіта відіграє важливу роль у розвитку людського потенціалу, а високопродуктивний людський потенціал – найважливіший актив громади.

3. Ефективне управління громадою, оскільки Баранинська ТГ достатньо активно використовує потенціал для налагодження міжнародних зв'язків, що надає потужний імпульс для розвитку, реалізації спільних проектів із закордонними партнерами, обмін досвідом. Важливим є також впровадження прогресивних технологій в управління ТГ та підвищення рівня безпеки в громаді.

Для досягнення стратегічного бачення, за кожною стратегічною ціллю були визначені операційні цілі. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою. Стратегічні цілі повинні давати відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади:

Стратегічні цілі об'єднали спектри втручань, що стосуються окремих сфер діяльності та територій громади.

Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади

Операційні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада намагатиметься досягнути цілей свого розвитку.

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1. Розвиток економічного потенціалу	1.1. Створити сприятливі передумови для розвитку бізнесу та залучення інвестицій	1.1.1. Створити нові інституції місцевого економічного і територіального розвитку, підтримки підприємництва і фермерства та залучення інвестицій.
		1.1.2. Створити механізми підтримки малого бізнесу та фермерства.
		1.1.3. Розробити схему планування території громади та генеральні плани сіл
		1.1.4. Підвищити інвестиційну привабливість
		1.1.5. Сприяти розвитку традиційних ремесел/промислів та інновацій
		1.1.6. Формування переліку інвестиційно привабливих земельних ділянок громади
		1.1.7. Створення інвестиційної інфраструктури та підтримка бізнесу у громаді
	1.2. Підтримати економічну активність населення	1.2.1. Організувати навчально-консультативну підтримку індивідуальних с/г виробників
		1.2.2. Підтримати розвиток с/г кооперації
		1.2.3. Підтримати збут та переробку продукції малих с/г виробників
	1.3. Розвинути туристичну і рекреаційно-оздоровчу сфери	1.3.1. Популяризувати діяльність туристичних об'єктів, брендинг громади та інформаційна підтримка туристичного потенціалу.
		1.3.2. Створити нові туристичні продукти та фестивалі
		1.3.3. Підтримати розвиток зеленого туризму

		1.3.4. Розвинути та покращити туристичну інфраструктуру
	1.4. Підвищити енергетичну ефективність, популяризувати енергозбереження	1.4.1. Впровадити енергозберігаючі технології та альтернативні джерела енергії
		1.4.2. Популяризувати енергоефективність та енергозбереження
		1.4.3 Підвищення енергоефективності будівель бюджетної та житлової сфери громади.
2. Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів	2.1. Розвинути інфраструктуру	2.1.1. Покращити інфраструктуру водозабезпечення та водовідведення
		2.1.2. Покращити транспортну доступність для розблокування економічного або соціального розвитку сіл
		2.1.3. Покращити управління твердими побутовими відходами
		2.1.4 Розвиток та побудова сучасної інфраструктури
	2.2 Благоустрій території громади	2.2.1. Покращення благоустрою та озеленення населених пунктів, достойного утримання кладовищ.
		2.2.2. Покращення санітарної очистки населених пунктів, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, захаращених територій.
		2.2.3. Розвиток рекреаційного потенціалу громади, парків, озер.
		2.2.4. Очистка русла каналів, річок.
		2.2.5. Організація, роздільний збір та утилізація сміття.
		2.2.6 Очистка водойм від мулу, водоростей та сміття
		2.2.7. Створення та облаштування меморіального простору з метою вшанування пам'яті воїнів, які загинули за свободу, незалежність та територіальну цілісність України, і формування громадського простору пам'яті в територіальній громаді
		2.2.8 Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів для проведення обрядів поховань
	2.3. Підвищити якість життя	2.3.1. Підвищити якість послуг мережі освітніх закладів
		2.3.2 Розвиток та побудова сучасної освітньої інфраструктури.
		2.3.3 Створення мережі сучасних гуртків для дітей і молоді.

		2.3.4 Постійне проведення інформаційних кампаній. Запровадження освітніх програм для дітей та молоді.
		2.3.5. Реконструкція Парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк культури і відпочинку»
		2.3.6 Обладнання STEM-кабінетів, мультимедійних класів
		2.3.7 Оновлення меблів, систем опалення, укріплень
		2.3.8 Співпраця з УжНУ, ГО, бізнесом для профорієнтації
		2.3.9 Реалізація соціальних гарантій на достойне життя мешканців громади
		2.3.10 Якісна первинна медична допомога, нове будівництво медзакладів, облаштування існуючих сільських ФАПів, реалізація політики доступності до медичних послуг усіх категорій населення громади, зокрема безбар'єрність медичних послуг.
		2.3.11. Підвищити якість послуг закладів охорони здоров'я
		2.3.12. Розширити можливості для забезпечення культурних потреб та здорового способу життя
		2.3.13. Підвищити активність та самоорганізацію населення
		2.3.14. Підвищити якість надання комунальних послуг
		2.3.15. Реалізація політики щодо покращення, розширення спектру адміністративних послуг, створення ефективної інфраструктури (зокрема, ЦНАПів), впровадження цифрових інструментів для спрощення процесів, а також встановлення чітких вимог до якості послуг та механізмів контролю за їх наданням, що гарантує дотримання конституційних прав громадян)
		2.3.16. Створення умов для реалізації прав та найкращих інтересів дітей та розвитку сімейних форм виховання в територіальній громаді.
		2.3.17. Розвиток спорту, фізичного виховання та спортивної інфраструктури
	3.1. Розвинути партнерські зв'язки,	3.1.1. Підвищити ефективність міжнародної співпраці

3. Ефективне управління громадою	покращити міжнародну співпрацю	3.1.2. Активізувати співробітництво з містом Ужгород та суміжними громадами
	3.2. Впровадити прогресивні технології управління місцевим розвитком.	3.2.1. Постійно підвищувати кваліфікацію менеджменту громади
		3.2.2. Організовувати освітні заходи для покращення ефективного управління місцевим розвитком
	3.3. Укріплення безпеки в громаді	3.3.1. Побудова та оснащення захисних споруд цивільного захисту у населених пунктах громади.
		3.3.2. Накопичення матеріального резерву для запобігання виникнення надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків.
		3.3.3. Обладнання камерами відеоспостереження на в'їзді та виїзді в населених пунктах та основних перехрестях, а також місцях великого скупчення людей.
		3.3.4. Підтримка поліцейських громади.
		3.3.5. Підтримка ЗСУ та сил опору в Україні
		3.3.6. Створення місцевої автоматизованої системи центрального оповіщення
	3.4 Ефективне управління земельними ресурсами	3.4.1 Охорона довкілля та зелених зон Баранинської територіальної громади
		3.4.2 Використання ГІС у плануванні територій Баранинської територіальної громади
		3.4.3 Єдина геоінформаційна система громади
		3.4.4 Оновлення містобудівної документації Баранинської територіальної громади

Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії розвитку Баранинської територіальної громади

Реалізація стратегічного бачення розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року забезпечується системою взаємопов'язаних стратегічних та операційних цілей, а також завдань, сформованих на основі результатів соціально-економічного аналізу, SWOT/TOWS-аналізу та широкого залучення зацікавлених сторін. Запропонована структура цілей спрямована на підвищення якості життя населення, формування конкурентоспроможної економіки та забезпечення сталого розвитку громади.

Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу

Розвиток економічного потенціалу визначено ключовим пріоритетом Стратегії з огляду на вигідне географічне розташування громади поблизу обласного центру, наявність земельних ресурсів та потенціал для розвитку малого і середнього підприємництва, аграрного сектору, туризму й

рекреації. Досягнення цієї стратегічної цілі спрямоване на створення нових робочих місць, зростання доходів населення та формування позитивного інвестиційного іміджу громади.

Реалізація стратегічної цілі здійснюватиметься шляхом створення сприятливих передумов для розвитку бізнесу та залучення інвестицій, зокрема через формування інституцій місцевого економічного розвитку, удосконалення просторового планування, розвиток інвестиційної інфраструктури та підтримку підприємницьких ініціатив. Окрему увагу передбачено приділити активізації економічної діяльності населення, підтримці сільськогосподарських виробників і кооперації, розвитку збуту та переробки місцевої продукції.

Важливим напрямом досягнення цілі є розвиток туристичного та рекреаційного потенціалу громади шляхом створення нових туристичних продуктів, покращення туристичної інфраструктури, брендингу території та підтримки зеленого туризму. Додатково передбачається підвищення енергоефективності та впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетній та житловій сферах як чинника зниження витрат і сталого розвитку.

Стратегічна ціль 2. Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів

Метою даної стратегічної цілі є забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку всіх населених пунктів громади, зменшення інфраструктурних та соціальних відмінностей між ними та створення рівних умов для проживання населення незалежно від місця проживання.

Досягнення цілі передбачає розвиток інженерної, транспортної та комунальної інфраструктури, зокрема систем водозабезпечення і водовідведення, покращення транспортної доступності та впровадження ефективних підходів до управління твердими побутовими відходами. Значну увагу буде приділено благоустрою територій громади, підвищенню рівня санітарної очистки, озелененню населених пунктів, розвитку рекреаційних зон, парків і водойм, а також ліквідації стихійних сміттєзвалищ.

В межах реалізації стратегічної цілі передбачено заходи з підвищення якості життя населення через розвиток освітньої інфраструктури, підвищення якості освітніх послуг, створення умов для розвитку дітей і молоді, а також реалізацію культурних та інформаційно-просвітницьких ініціатив.

Стратегічна ціль 3. Ефективне управління громадою

Стратегічна ціль спрямована на формування сучасної, ефективної та безпечної системи управління громадою, здатної забезпечити реалізацію стратегічних пріоритетів, адаптацію до зовнішніх викликів та раціональне використання ресурсів.

Реалізація цілі передбачає розвиток міжмуніципального співробітництва, зокрема з містом Ужгород та суміжними територіальними громадами, з метою впровадження спільних проєктів та ефективного використання потенціалу агломерації. Окремий акцент зроблено на впровадженні прогресивних підходів і технологій управління місцевим розвитком, підвищенні кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування та розвитку управлінських компетенцій.

Важливою складовою стратегічної цілі є укріплення безпеки в громаді шляхом розвитку систем цивільного захисту, облаштування укриттів, впровадження сучасних систем оповіщення, відеоспостереження та створення матеріальних резервів для реагування на надзвичайні ситуації. Крім того, передбачається удосконалення управління земельними ресурсами та територіальним

розвитком громади, впровадження геоінформаційних систем, оновлення містобудівної документації та посилення заходів з охорони довкілля.

Операційні цілі за стратегічними напрямками

1. Стратегічна ціль 1 – Розвиток економічного потенціалу

Операційні цілі в межах цього напрямку спрямовані на:

- створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу та фермерства;
- залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій;
- формування інституцій підтримки підприємництва;
- підвищення інвестиційної привабливості громади;
- стимулювання економічної активності населення, розвитку кооперації, збуту та переробки продукції місцевих виробників

2. Стратегічна ціль 2 – Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів

Операційні цілі зосереджені на:

- розвитку та модернізації інженерної, транспортної та комунальної інфраструктури;
- покращенні якості житлово-комунальних послуг;
- благоустрою населених пунктів, озелененні та розвитку рекреаційних зон;
- підвищенні доступності та якості освітніх, культурних і соціальних послуг;
- створенні рівних умов проживання для мешканців усіх населених пунктів громади

3. Стратегічна ціль 3 – Ефективне управління громадою

Операційні цілі цього напрямку передбачають:

- підвищення якості та прозорості управлінських процесів;
- впровадження сучасних інформаційних та цифрових інструментів управління (зокрема ГІС);
- ефективне управління земельними ресурсами та містобудівною документацією;
- підвищення рівня безпеки та правопорядку в громаді;
- розвиток партнерств, у тому числі міжнародних, та залучення зовнішніх ресурсів для розвитку громади

Узагальнення

Таким чином, операційні цілі документа спрямовані на перехід від стратегічного бачення до практичних дій, забезпечуючи комплексний економічний розвиток, територіальну збалансованість та ефективне, сучасне управління Баранинською територіальною громадою до 2027 року

Завдання операційних цілей стратегічної цілі 1

Розвиток економічного потенціалу

Завдання в межах цієї операційної цілі спрямовані на формування інституційного, просторового та організаційного середовища для економічного зростання громади, зокрема:

- створення та розвиток інституцій місцевого економічного і територіального розвитку, підтримки підприємництва, фермерства та інвесторів;
 - запровадження механізмів фінансової, консультаційної та організаційної підтримки малого бізнесу і фермерських господарств;
 - розроблення та оновлення містобудівної документації (схеми планування території громади, генеральних планів населених пунктів);
 - підвищення інвестиційної привабливості громади через формування позитивного іміджу та промоцію території;
 - підтримка розвитку традиційних ремесел, промислів та впровадження інноваційних видів діяльності;
 - формування переліку інвестиційно привабливих земельних ділянок;
 - створення та розвиток інвестиційної інфраструктури і системи супроводу бізнесу
-
- організація навчально-консультаційної підтримки для індивідуальних сільськогосподарських виробників;
 - стимулювання створення та розвитку сільськогосподарських кооперативів;
 - підтримка збуту та переробки продукції малих сільськогосподарських виробників з метою збільшення доданої вартості

Завдання операційних цілей стратегічної цілі 2

Вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку населених пунктів

Завдання спрямовані на покращення умов проживання та зменшення соціально-інфраструктурних відмінностей між населеними пунктами громади, зокрема:

- розвиток та модернізацію інженерної, транспортної і комунальної інфраструктури;
- забезпечення якісного водопостачання, водовідведення та поводження з твердими побутовими відходами;
- благоустрій територій, підвищення рівня санітарної очистки, озеленення;
- створення і розвиток рекреаційних зон, парків, водойм;
- ліквідацію стихійних сміттєзвалищ;
- розвиток освітньої, культурної та молодіжної інфраструктури;
- реалізацію культурних та інформаційно-просвітницьких ініціатив

Завдання операційних цілей стратегічної цілі 3

Ефективне управління громадою

Завдання цього блоку орієнтовані на підвищення якості управління, безпеки та раціонального використання ресурсів громади:

- підвищення рівня громадської безпеки, зокрема шляхом встановлення систем відеоспостереження та підтримки поліцейських громади;
- підтримка Збройних Сил України та сил територіальної оборони;
- ефективне управління земельними ресурсами громади;
- охорона довкілля та збереження зелених зон;
- впровадження геоінформаційних систем (ГІС) у просторовому плануванні;
- створення єдиної геоінформаційної системи громади;
- оновлення містобудівної документації;

- залучення зовнішнього фінансування, міжнародної технічної допомоги та партнерств для реалізації стратегічних завдань

Підсумок

Завдання операційних цілей Стратегії формують чітку «дорожню карту» дій органів місцевого самоврядування та партнерів громади, забезпечуючи практичну реалізацію стратегічних пріоритетів і досягнення сталого розвитку Баранинської територіальної громади до 2027 року.